

ÉLELTÜNK

XXXI. évf. 2. szám (31. Jahrg. Nr. 2)

Az európai magyar katolikusok lapja

1999 február

Engesztelő szentmise Mindszenty bíborosért Budapesten

Az idei évben emlékezünk meg arról, hogy 1948. december 26-án este az esztergomi prímási palotából az ÁVO elhurcolta Mindszenty bíborost, hercegprímást, esztergomi érseket. Ennek emlékére István vértanú napján este 6 órai kezdettel engesztelő szentmise volt a budapesti Szent István bazilikában. A latin nyelvű szertartást *Franz König bíboros*, Bécs egykori érseke mutatta be a magyar püspöki kar több tagja – közöttük *Paskai László* bíboros, prímás, esztergomi érsek, *Seregély István* egri érsek, *Gyulay Endre* szeged-csanádi megyéspüspök, *Dékány Vilmos* és *Spányi Antal* esztergom-budapesti segédpüspökök – és jeles közéleti személyiségek, valamint az összegyűlt, nagyszámú hívő jelenlétében. A kormányt *Harrach Péter* miniszter képviselte. A szentmise kezdetén Paskai László köszöntötte Franz König bíborost. Ugyancsak köszöntő szavakat mondott a szentmisét és a megemlékezést szervező Mindszenty Alapítvány elnöke, *Habsburg Lotharingiai Mihály*.

König bíboros homíliájában felidézte, hogy Mindszentyt gyakran meglátogatta tizenöt évig tartó számkivetésében, a budapesti amerikai követségen. Hangoztatta, hogy a fogoly prímás az egyházért folytatott harcában semmiféle megalkuvást nem ismert. Többször tudomására hozta: a magyar egyházért bármikor kész a vértanú-halálra; magyar hazáját mindenképpen szerette, és semmi áron nem akarta elhagyni, annak ellenére sem, hogy a kommunista kormány Nyugat felé egy „aranyhidat” akart számára megnyitni. Bécs egykori érseke emlékeztetett rá, hogy az elmúlt években Mindszenty tevékenységének újraértékelése megtörtént. A rendszerváltozás után megalkuvás nélküli magatartása új fénybe került. Régebben ugyanis személyében látták az egyedüli akadályt a rendszerrel való kiegyezésnek.

Végül szólt az Európa felé vezető közös útról, ahol a keresztényeknek az új Európa tervezésében és kivitelezésében részt kell venniük. Nagyon fájdalmas és nehéz lesz az út: lelki és társadalmi struktúrák átalakulásáról van szó, amelyben a sokféleségnek is érvényesülnie kell. Békéről és igazságosságról, egy békés egymásmellett élésről és nem *egymás elleni harcról* van szó. Mivel a kommunizmus bukásának örömmámora napjainkban hangtalanul eltűnt, érezhető ellentét tapasztalható Kelet és Nyugat között. Figyelmeztetett a bíboros: Nyugat-Európa még nem Európa, annak csak kis része. Európába Közép-Európán keresztül vezet az út. Ma ugyanúgy mint Szent Benedek idején, *magunkon hordozzuk az újrakezdés és a lehetőségek terhét*. Az új Európa sikerének záloga a kezünkben van. Szent István magyar király és Isten szolgája, Mindszenty József bíboros legyenek útmutatóink és pártfogóink ezen az úton, fejezte be beszédét König kardinális. **MK**

A valódi béke titka – az emberi jogok tiszteletbentartása

A Szentatya üzenete a béke világnapjára

II. János Pál pápa a fenti címet adta ez évi üzenetének a béke világnapjára. Immár 20 esztendeje, hogy a Szentatya a béke megteremtésének feltételeire hívja fel évről-évre „minden jóakarató férfi és nő” figyelmét. Az üzenet témáját az indokolja, hogy az elmúlt év decemberében emlékezett meg a világ az „Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata” elfogadásának 50. évfordulójáról.

„A Nyilatkozat abból az alaptételből indul ki, – írja a pápa – hogy az emberi család minden tagja veleszületett méltóságának, jogai egyenlőségének és elidegeníthetetlen voltának elismerése, a szabadságnak, az igazságosságnak és a világ békéjének alapja. Az emberi jogokról a későbbiekben született minden egyes dokumentum ismételtlen leszögezi ezt az igazságot, elismerve és megállapítva, hogy ezek a jogok az emberi személyhez tartozó méltóságból és értékből fakadnak.”

Hogy milyen fontosságot tulajdonít II. János Pál a Nyilatkozatnak, igazolja az a tény, hogy már tavalyi békeüzenetében utalt rá.

Mint az az idézett mondatból kiderül, a pápa az emberi jogok alapjának az emberi méltóságot jelöli meg; ennek gyökere viszont, hogy az ember „Isten képére és hasonlatosságára teremtett és ennek folytán egyértelműen Teremtőjére irányul”. Az emberi méltóság tiszteletben tartása ennél fogva az egész emberiség öröksége. Ebből az következik, hogy az emberi jogok egyetemese, azaz minden embert megilletnek és oszthatatlanok, vagyis egyetlen egészet képviselnek.

A következőkben a Szentatya egyes jogokra külön is rámutat, „amelyek napjainkban többé-kevésbé nyílt megsértésnek vannak kitéve”. Ezek között első helyen említi az üzenet az *élethez való jogot*: „Az élet valódi kultúrája biztosítja a megfogant élet születéshez való jogát, védi az újszülötteket, különösen a kislányokat a gyermekgyilkosság büntette ellen. Hasonlóképpen biztosítja, hogy a fogyatékosok kifejleszthessék képességeiket, hogy a betegek és idősek megfelelő gyógykezelésben, ellátásban részesüljenek.” A pápa aggodalmának ad kifejezést a géntechnika újabb fejlődése kapcsán, amely „az életet tárgyá alacsonyítja. „Az életet választani azt jelenti – folytatja II. János Pál – hogy elvetjük az erőszak minden formáját: az oly sok embert sújtó szegénységet, éhséget, a fegyveres konfliktusokat, az egyre terjedő kábítószerek és fegyverkereskedelmet, a környezet pusztítását. Az élethez való jogot minden körülmények között védelmezni kell törvényes és politikai eszközökkel, mivel soha nem jelentékte-

len az erőszak, amelyet az élethez való jog és az egyes személy méltósága ellen követnek el.”

Az emberi jogok „szíve”-ként említi a Szentatya a *vallásszabadságot*, amely a lelkiismereti szabadsággal függ össze. A vallásgyakorlatot nem szabad sem elnyomni, sem arra bárkit kényszeríteni. Ezért keményen elítél mindenfajta vallási fanatizmust: az erőszakot soha nem lehet vallási okokkal indokolni.

Békeüzenetében II. János Pál nagy súlyt fektet a közösség életében való *részvétel jogára*, különösen a szabad választásokra. Felemeli szavát az etnikai csoportok és kisebbségek létjoga érdekében és mindenfajta megkülönböztetés, népiítés és az emberiség ellen elkövetett bűntények ellen. Hangsúlyozza az egyes ember jogát a képzésre és a munkára: számos helyen ezek is veszélynek vannak kitéve és fenyegetik a békét.

A társadalmi és gazdasági jogokról szólva a pápa kitér a globalizáció jelenségére és ennen kapcsán a közelmúlt pénzügyi kríziseire. Ezek ellenszereként javasolja – mint már az elmúlt évi üzenetben tette – a szolidaritás globalizációját, melynek révén lehetővé válnék az elszegényedett nemzetek nemzetközi adóságainak elengedése és a folyamatos fejlődés biztosítása.

Sok helyen veszélynek van kitéve az ember egészséges környezethez való joga. Ettől függ a világ jelene és jövője.

Üzenete végén a Szentatya a *béke-hez való jogra* tér rá. Az itt-ott fel-lángoló konfliktusok ellenére sikerült jelentős lépéseket tenni a béke megszilárdítása érdekében. A pápa ezért elismerését fejezi ki azoknak a politikusoknak, akik kilátástalan helyzetben is folytatták erőfeszítéseiket a béke megteremtésére. Itt a pápa újra rátér a fegyvergyártás és fegyverkereskedelem követelményeire és a taposóaknak által megcsonkított gyermekek tragédiájára. Mindez drasztikus intézkedéseket követel meg és az emberi jogok kultúrájának terjesztését. Befejezésül II. János Pál a keresztényekhez fordul: „A jubileumi előkészület harmadik és utolsó éve lelki zárandókat a Atya felé”. „Ez megtérést feltételez: elfordulást a bűntől és odaforulást a jóhoz”. „Kötelességünk, hogy új elkötelezettséggel védelmezzük a szegények és kisemmizettek méltóságát és konkrét módon elismerjük azok jogait, akiknek nincsenek jogaik”. Az Atyához fordulás, akinek „szeretete minden egyes személy és az emberiség iránt örök” magában rejti „minden nő és minden férfi jogainak tiszteletben tartását”, mert Ő „tenyerébe rajzolt” mindnyájunkat. (Lz 49,15). **FM**

Imaszándékok

Februárra

1.

Imádkozzunk, hogy az emberi társadalom leggyengébbjeit ne fenyegetse az eutanázia és az öngyilkossághoz való segítségnyújtás veszélye.

Az eutanázia az idős és súlyosan beteg embereket fenyegeti, akik – a csecsemők és a meg nem születettek mellett – valóban a társadalom leggyengébbjei.

Eutanázián egy „hátrányos helyzetű, beteg ember” életének kioltását értjük (A Katolikus Egyház Katekizmusa, 2277), annak beleegyezésével vagy anélkül, azért, hogy a halált megelőző, súlyos betegségéből származó fájdalomtól megszabaduljon. Az eutanázia alapja az a kereszténységgel összeegyeztethetetlen szemlélet, amely a gyógyíthatatlan beteg életét „értéktelen”-nek, a halált pedig ebben az esetben „jótétemény”-nek tekinti. A jóindulatú segíteni akarás nem változtat azon, hogy az eutanázia alkalmazásakor emberölés történik, ami erkölcsileg elfogadhatatlan és súlyos bűn Istennel és emberrel szemben.

Ezzel szemben – a már idézett „Katolikus Egyház Katekizmusa” szerint – „indokolt lehet... a költséges, veszélyes, rendkívüli vagy várt eredményekhez képest aránytalan orvosi beavatkozások abbahagyása. Ez a „terápiai szenvedély” visszautasítása. Így az ember nem a halálát idézi elő, hanem elfogadja, hogy nem tudja megakadályozni. A döntést a betegnek kell meghoznia, ha szakértelme és képességei lehetővé teszik, vagy ha nem, akkor a jogilag illetékeseknek, mindenkor tiszteletben tartva a beteg ésszerű akaratát és törvényes érdekeit.” (2278) Ez nem vonatkozik a betegnek általában kijáró gondoskodásra, amely – ugyancsak a „Katolikus Egyház Katekizmusa” szerint – „még akkor sem szüntethető meg indokoltan, ha a halál bekövetkezése várható. Erkölcsileg megfelelhet az emberi méltóságnak az érzéstelenítők alkalmazása a haldokló szenvedésnek csökkentésére, még azzal a kockázattal is, hogy napjai megrövidülnek, ha a halált sem célként, sem eszközként nem akarja, csak mint elkerülhetetlent beszámítja és elviseli.

A tüneti gyógyítás az önzetlen szeretet kiváltságos formája. Ilyen minőségben bátorítható” (2279).

Az eutanáziával kapcsolatos kérdéssel részletesebben foglalkozik jelen számunk „Lenne egy kérdésem...” című rovata.

A Szentatya, februári imaszándékával az eutanázia áldozataitól való imára buzdítás mellett, arra akar indítani, hogy tisztán lássunk ebben a súlyos kérdésben és igyekezzünk világos állásfoglalásunkkal a céltudatos eutanázia-propaganda félrevezető érveit hatálytalanítani.

2.

Imádkozzunk a vietnámi egyházért, hogy elnyerje teljes működési szabadságát és legyen elég lelkipásztor feladatai teljesítéséhez.

Az elmúlt évtizedek során sokat szenvedett, elnyomott és üldözött vietnámi (Folytatás a 2. oldalon)

LENNE EGY KÉRDÉSEM...

EUTANÁZIA – a félreértett irgalom

Baráti társaságban került elő nemrég egy közös ismerős évek óta húzódó gyógyíthatatlan betegsége kapcsán a kérdés: vajon nem lehetne-e humánus, a szenvedő iránti megbecsülés és szeretet megnyilvánulása, orvosi beavatkozással véget vetni az értelmetlen kínlódásnak, amely előbb vagy utóbb amúgy is biztos halállal fog befejeződni? Minek hát meghosszabbítani a kilátástalan vergődést?

Miklós atya válaszol:

A felvetett problémával, akár saját ismeretségi körében, akár a média bevonásával évek óta folyó heves viták révén, előbb vagy utóbb mindenki szembeesül. Az eutanázia, megengedettségének, erkölcsi igazolhatóságának kérdése az emberiséget nem a 20. század végén kezdte el foglalkoztatni. A Szentírás Sámuel II. könyvének elején beszámol a kegyelemdőfésről, amellyel egy fiatal amalekita, Saul kérésére, véget vetett a király életének, aki a filiszteusok elől menekülve kardjába dőlt, de nem halt meg mindjárt. Dávid, akinek a fiatal ember beszámolt az esetről, parancsot adott, öljék meg, mert - úgymond - „felemelte kezét az Úr fölkenntje ellen”. (2 Sám 1,14)

A kegyelemdőfés kimeríti az eutanázia fogalmát. Dávid azonban nem ezt ítéli el, hanem „az Úr felkenntje” meggyilkolását.

Az első írásbeli utalást az eutanáziára a Kr.e. IV. század görög orvosa, Hipokratész által megfogalmazott esküben találjuk: „Halálos szert még kérésre sem szolgáltatok ki senkinek, sőt ilyen tanácsot sem adok”. Ugyanez az eskü tartalmazza egyébként a magzatelhajtás megtagadását is, hiszen az orvosnak az életet kell szolgálnia.

Az „eutanázia” görög eredetű szó, jelentése „jó meghalás”. Meghatározása: „a halál beálltának szándékos elősegítése a szükséges és nélkülözhetetlen gyógykezelés megszüntetésével – passzív eutanázia – vagy az alapvető életfunkciókat leállító gyógyszerrel – aktív eutanázia.” (Magyar Katolikus Lexikon 3.k.416. old.) Az eutanázia mindkét formája direkt, amennyiben a halál előidézésére irányul; ezzel szemben indirekt az eutanázia, amikor altatószereket vagy más gyógyszereket alkalmaznak fájdalomcsillapítás céljából, amelyek a beteg életét megrövidíthetik, sőt halálához vezethetnek.

A direkt eutanázia kimeríti a gyilkosság vagy öngyilkosság fogalmát, asze-

rint, hogy a halált az orvos egyedül, vagy a beteg tudtával, esetleg közreműködésével idézi elő (pl. a beteg rendelkezésére bocsátja a halált hozó szert). Az indirekt eutanázia nem az élet kioltására irányul, hanem a fájdalomcsillapításra, amelynek a halál beállta csak távolabbi, nem szándékolt következménye.

Lássuk mármost az eutanázia apostolainak érveit.

1. Mindenekelőtt hivatkoznak az egyén önrendelkezési jogára, amely magában foglalja a halál időpontjának és módjának megválasztását, mivel „a megfelelő halál része az értelmes életnek”. Az eutanáziát végző orvos nem tesz egyebet, mint tiszteletben tartja a saját élete felől rendelkező egyén akaratát és segíti annak keresztülvételében.

2. Az eutanázia emberbaráti cselekvés a biztosan gyógyíthatatlan betegek esetében, mert véget vet az értelmetlen szenvedésnek. Ilyen értelemben a felebaráti szeretet megnyilvánulása.

3. Nincs lényeges különbség az aktív eutanázia (mesterséges beavatkozás az élet megszüntetésére) és a passzív (a gyógyszerkezelés leállítása) között, mert a végeredmény ugyanaz: a halál beállta, az immár értéktelenné vált élet lezárása.

4. A társadalom (állam) kötelessége a közjó előmozdítása. Ehhez hozzátartozik, megfelelő biztonsági szabályok ellenőrzött betartásával, hogy tagjai élhessenek alapvető emberi jogaikkal, akkor is, ha erre betegségük miatt nincs közvetlen módjuk.

Mi a keresztény válasz ezekre az érvekre?

1. Az egyén önrendelkezési joga az ember életére, nem pedig a halálára vonatkozik. Ahogy az ember nem határozhatja meg életének kezdetét, úgy a befejezését sem. Az emberi szabadság nem korlátlan: az ember nem akkor szabad, ha azt teszi, amit éppen akar, hanem ha képes azt tenni, ami által elérheti célját. Szabadság és felelősség nem választhatók el egymástól.

2. Az 5. parancs: „Ne ölj”- az emberi élet egészére vonatkozik: minden emberi életre – tehát ki-ki saját életére is – és az élet minden szakaszára – a fogantatástól a természetes halál pillanatáig.

3. Nincs értéktelen élet és nincs értelmetlen szenvedés. Sem a testi illetve a szellemi fogyatékoság nem tesz értéktelenné egy életet, amint azt a nemzeti szocializmus hirdette, sem a szenvedés nem teszi értelmetlenné, ahogy azt a modern epikureusok, az élet értelmét annak élvezetében látók szeretnék elhíttetni. Minden élet forrása, tartalma és célja Isten és a szenvedésnek is Ő ad értelmet (1. Jézus megváltó szenvedése). A felebaráti szeretet ennek megértésére és vállalására kell, hogy segítsen. Az eutanázia viszont ettől fosztja meg az embert.

4. Még a direkt eutanázia két formája – az aktív és a passzív – sem azonos, csak azért, mert az eredmény, a halál, ugyanaz: az aktív – a gyilkosság vagy öngyilkosság – a halál mesterséges előidézése, ezzel szemben a passzív – az életfontosságú kezelés elmulasztása vagy megszüntetése – a halál meg nem akadályozása; az indirekt eutanázia pedig csak átvitt értelemben nevezhető annak, mert hiányzik belőle egy lényeges elem: a szándék az élet kioltására.

5. Kétségtelen, hogy a társadalom kötelessége a közjó előmozdítása, de ez első helyen az élet védelmét jelenti, még azokkal szemben is, akik saját életük

ellen törnek. Egyébként az eutanázia törvényesítése számos visszaélésre nyújt tág teret éppen olyan esetekben, amikor az érintettek nem képesek védekezni ellene, pl. a szegény, idős, magatehetetlen, vagy kisebbséghez tartozó betegek.

*

Mindent összevéve, az eutanázia erkölcsi megítélésénél abból a szentpáli alapelvől kell kiindulni, hogy nem szabad rosszat tenni, hogy jó származzék belőle (Rom 3,8), másszóval a jó cél nem szentesíti a rossz eszközt. Márpedig a gyilkosság és öngyilkosság erkölcsi rossz és nem válik jóvá azzal, hogy megszabadít valakit további szenvedésektől. Ez álhumanizmus és eltorzult szeretet, annál is inkább, mivel a mai orvostudománynak rendelkezésére állnak olyan gyógyszerek és kezelési módusok, amelyek képesek a fájdalmat a minimumra csökkenteni. Vagyis az eutanázia ellentétben áll a tudomány haladásával. Jegyezzük meg, hogy az eutanáziát gondosan meg kell különböztetni attól az érett személyes döntéstől, amellyel valaki elutasítja az ún. „túlbugzó gyógyítást”, azaz olyan orvosi beavatkozásokat, amelyek minden áron

életben tartják a beteget. Erkölcsileg elfogadható tehát, ha valaki úgy rendelkezik, hogy amennyiben betegsége nem gyógyítható, ne tartsák mesterségesen életben, hanem hagyják emberi módon meghalni. Ezt igyekeznek elősegíteni az ún. „palliatív kezelés”, azaz olyan csillapító kúrák, amelyek a betegség utolsó szakaszában elviselhetővé teszik a fájdalmat és igyekeznek a beteg számára olyan környezetet teremteni, amelyben nyugodtan készülhet a halálra. Az ún. „Hospice”-mozgalom is ezt tűzte ki céljává: külön intézmények vagy kórházi osztályok létesítésével, kellemes környezetben, nagy odaadással és gondossággal végzett ápolással megkönnyíteni, sőt széppé tenni a távoztást ebből az életből. Az eutanázia elkerülésében nagy szerepe van a családoknak: akit ugyanis nem hagynak magára, akit szeretettel vesznek körül, nemigen gondol arra, hogy erőszakos úton vessen vagy vetessen véget életének.

A meghalásnak ez az útja kétségkívül nem a könnyebb, se az olcsóbb megoldás, de mindenesetre az emberibb, mert nem rosszul értelmezett szánalomból, hanem áldozatkész szeretetből fakad.

Frank Miklós

MAJOR MÁRK (Essen)

A magyar pasztoráció kezdete Nordrhein-Westfáliában

II. Az angol zóna magyar lelkésze: Kálózdny Nándor

A háború utáni Németország „Angol zónájában” a Vatikán által is jóváhagyott magyar lelkipásztori munka 1948 októberében kezdődött el. Kótai Zoltán, németországi apostoli delegátus Kálózdny Nándorra bízta e nehéz feladatot.

A katonai zónák területén a menekültek és hontalanok ellenőrzése a győztes hatalmak katonai parancsnoksága alá tartozott. Tőlük kaptak tartózkodási és utazási engedélyt is. Kálózdny atya számára az angol hatóságok adták meg az engedélyt, amelyben ez állt: *Hungarian priest under the jurisdiction of the delegate of the Vatican Mission.* (A Vatikáni Misszió vezetőjének fennhatósága alatt szolgáló magyar pap.) Levélpapírján pedig ezt a fejléccet használta: *Az angol zóna magyar lelkésze.*

Mivel az akkor még romokban heverő városok lakáshiány miatt idegent nem fogadtak be, ezért Kálózdny atya a gróf Spee család Breitscheid melletti Linnep kastélyában kapott lakást. A grófi családnál is ellátta a lelkészi szolgálatot, ezért az egyházi hatóságnál: *Ungarn und gräflicher Seelsorger* volt a hivatalos címe. Ellátta még a kedvesnővérek és a rájuk bízott gyermekek lelki gondozását Kettwig-ben, az árvaházban. A Linnep-i kastély mai ura, aki személyesen ismerte őt, ezt mondta nekem róla, midőn egy ködös Mindenszentek napján találkoztunk a Spee grófok privát temetőjében nyugvó Kálózdny atya sírjánál: „Aki itt nyugszik, jó pap volt. Nem volt oly felengzős teológus, mint egyes mai plébánosok, de igaz lelkipásztor a híveinek.”

Kálózdny Nándor 1907-ben született Újpesten. Eredetileg Kahler volt családi neve, amelyet Kálózdny-ra magyarosított. 1931-ben szentelte pappá Serédi Jusztián bíboros az esztergomi bazilikában. Felszentelése után két évig Budaörsön, az akkor még teljesen német ajkú faluban volt káplán, 1933-ban Budapesten a Tanítóképző Intézetben lett tanár, majd a háború után a Rókus kórházban kapott lelkészi beosztást. A győztes nagyhatalmak potsdami megállapodása értelmében 1946-ban megkezdődött a magyarországi németajkú lakosság kitelepítése. Ugyanakkor Csehszlovákiában a magyaroknak kellett távozniuk. Ezen

embertelen intézkedések ellen egyedül a magyar püspöki kar tiltakozott.

Kitelepítésre ítélt volt budaörsi híveinek első csoportját Kálózdny atya kísérte el Bajorországra. Magyarországra való visszatérése után a politikai rendőrség többször kihallgatta. Nyugaton tett kommunista ellenes kijelentésekkel és az amerikaiak javára elkövetett kémkedéssel vádolták. Letartóztatásától és népbírórság elé való állításától a Magyarországon tartózkodó Szövetséges Ellenőrző Hatóságok amerikai tagjai mentették meg és segítették nyugatra. A Szent Rókus plébánia „Historia Domusába” ezt jegyezték be róla:

1946 április 7: *Kálózdny Németországba költözött.*

Kálózdny Németországban a Passau közelében lévő Waldwerke magyar menekült táborként lett a lelkésze, ahol 3000 magyar lelkigondozását látta el. Lelkipásztori munkája a *németországi Vatikáni Misszió* fennhatósága alá tartozott. Ezüstmiséje alkalmával, 1956 június 24-én, a kölni Kirchenzeitung ezt írta róla:

„...Pfarrer Kálózdny otthona az országút. Több mint 1 300 magyar tartozik plébániájához, akik Köln-, Aachen-, Münster-, Paderborn- és Hildesheim-i püspökségek területén laknak. Havonta csak egyszer tudja a holland határ és az orosz zóna között szétszórtan élő hívei egyes csoportjait felkeresni. Az elmúlt négy év alatt 160 ezer kilométert utazott Volkswagen autójával, amelyet az amerikai Caritas ajándékozott neki. Azelőtt motorkerékpárral járt. Kezdetben pedig vonattal utazott és az állomásokról kerékpárral tovább a távoli menekült-táborokba, vagy az egyedül lakó családokhoz.

Amikor 1948-ban elkezdte munkáját, 15 000 honfitársát kellett ellátnia. Jelenleg kb. 1 300 katolikus magyar él a fenti területen. Sokan az Amerikai Egyesült Államokba, Kanadába, Dél-Amerikába és Ausztráliába vándoroltak ki. Kálózdny atya nemcsak lelkésze híveinek, barátja, segítője és tanácsadója is a rábízottaknak, akik különböző ügyekben kérik tanácsát és segítségét: tolmácsolás, hivatalos levelek fordítása és hitelesítése, tanácsadás gazdasági vagy személyi nehézségek

(Folytatás a 3. oldalon)

Imaszándékok

(Folytatás az 1. oldalról)

egyházért kéri imánkat a Szentanya. A több mint 60 milliós lakosságnak 7-8%-a katolikus.

A Kr. e. 3. században létrejött Namviet – „déli birodalom” története viharos, de ugyancsak viharos az egyházé is: a XVI. századtól fogva a ferences és domonkos és később a jezsuita misszionáriusok eredményes missziós tevékenysége révén – a gyakori üldözések ellenére – szépen terjedt. Jelenleg három érsekség és 18 püspökség jelzi, hogy a katolikusok az egész országban jelen vannak. A kommunista kormány üldöző egyházpolitikája, mely számos vértanút követelt, még jobban összekovácsolta őket. Valamennyire enyhült a helyzet az elmúlt években, de az egyház lehetőségei még mindig nagyon korlátozottak, vallásszabadságról még nem lehet beszélni. Nagyon rászorulnak imáinkra.

Fejős Ottó

CSERHÁTI FERENC (München)

Az Atya felé vezető úton

Bizonyára gyakran imádkozza a Miatyánkot, az Úr imáját, azt a legtökéletesebb imát, amelyre Jézus tanított minket és amelyben hittel és bizalommal fordulunk teremtő Istenünkhöz, jóságos mennyei Atyánkhoz, akinek irántunk való atyai szeretetéről gyönyörűen olvassunk a tékozló fiú bibliai történetében. Ez a példabeszéd melegsívű, megbocsátó, jóságos és gyermekét mindennél jobban szerető apaként állítja eléink Isten, aki ölelésre tárja karját s akinek ölelő karjai közt mindig békés megnyugvást, erős oltalmat talál a Hozzá térő, olykor rakoncátlan és tékozló, sokat szenvedő gyermek.

Remélem, hogy imádkozza a Miatyánkot még akkor is, ha napjainkra krízisbe került a szerető atya képe és már a nótával sem ért egyet: „Az én jó apámnál, nincs jobb a világon/Bármerre keresem páriát nem találom/Mikor rá gondolok, mintha érte szólna/Szívemben egy szép dal, egy gyönyörű nóta”, mert apa nélkül kellett felnőnie, apai oltalom helyett szeretetlenséget, meg nem értést, üldözést tapasztalt. A jóságos és szerető pátriárkát idéző ősi képet napjainkra alaposan kikezdte az idő vasfoga és a rátelepülő, társadalmi együttélést romboló erkölcsi környezetszennyeződés. Így többen inkább azoknak az apáknak a képével találkoznak, akik irgalmatlanul és kegyetlenül bánnak gyermekeikkel, elutasítják vagy egyenesen égbe kiáltó módon meggyalázzák őket. Mit jelenthet az ilyen gyermeknek az „édesapám, atyám, apukám, vagy én édes mennyei Atyám, mi Atyánk” megszólítás?

Keresztény életünkben mégsem törölhető ki ez a fogalom, mert az nem más, mint közeledés, vándorlás, visszatérés, hazatérés, „zarándoklat az Atya háza felé” a mi Atyánkhoz, aki végtelenül szeret minden embert és akinek föltétlen szeretete mindennap megnyilvánul, főleg „tékozló gyermekei”, a tékozló fiúk és tékozló lányok iránt, – irántam, ismételtén és mindig újra. Ez az atyai szeretet minden embert átölel, oltalmaz és örök lakomára vár: engem, közösségemet, környezetemet és az egész világot, a szívünkben lakó és belőle áradó isteni szeretet által.

A magyar pasztoráció kezdetei Nordrhein-Westfáliában

(Folytatás az 3. oldalról)

idején. Anyagi lehetőség ugyan nem áll rendelkezésre, de igaz segíteni akarásával és jól átgondolt tanácsaival mindig kész a segítségére.

A jubiláló magyar lelkész az espereskerület papsága körmenetben kísért a Kettwig-i vor der Brücke Szent József plébánia templomba. A templom előtti téren magyar-német és vatikáni zászló lengett. A templomot zsúfolásig megtöltötte a magyar és a német hívek sokasága. A virágokkal gazdagon díszített oltár előtt fehér ruhás magyar fiú tartotta a háromszínű nemzeti zászlót. Az ünnepi beszédet dr. Ádám György németországi magyar főlelkész mondta. Jelen volt az ünnepelt édesanyja öz. Kahler Róza Wertheimből. Magyarországon élő húga nem kapott kiutazási engedélyt.

1956 június 24-ét írtak akkor. Pár hónap múlva, október 23-án a kommunista kormány Budapesten a tüntetők közé lövetett.

Ezzel új fejezet kezdődött Kálózy atya életében és a magyar lelkészség munkájában is.

Hogyne imádkoznánk a Miatyánkot és dicsőítenénk az Atyát, különösen ebben az évben, amelyet Neki szentelünk és amelyben a 2000. év nagy jubileumára készülünk. Ez a Jubileum, melynek középpontja Krisztus, nagy hálaadás kell legyen az Atya felé: „Áldott legyen az Isten, Urunk Jézus Krisztus Atyja, aki Krisztusban minden lelki áldással megáldott minket fönn az égben. Mert Őbenne választott ki bennünket a világ teremtése előtt, hogy szentek és szeplőtelenek legyünk előtte a szeretetben”. II. János Pál pápánk „A harmadik évezred közeledtével” című apostoli figyelmeztetés az Atyaistenre és arra szólít, hogy az 1999-es esztendő mennyei Atyánknak szenteljük, a legszeretőbb Atyának, amint erről az Úr imája és a tékozló fiú története is tanúskodik, a szerető Atyának, akinél oltalmat, szilárd alapot, sugárzó és egyenes tartást nyer egész életünk. Hiszen „Jézus Krisztusban Isten nemcsak megszólítja az embert, hanem keresi is”. A hívő ember távlatait kitágítja „Krisztus mértékére, amely a mennyei Atya mértéke”, és Őbenne örök életet ígér.

Ezért az egész keresztény élet olyan, mint egy nagy zarándoklat Krisztussal az Atya háza felé – jelzi a pápa és hozzáfűzi: „Ebben a harmadik évben az Atya felé vezető út érzésének mindenkit arra kell indítania, hogy Krisztushoz, az ember Megváltójához ragaszkodva rá lépjen az igaz megtérés útjára... A mai társadalomban, ahol gyakran mellőzik a legalapvetőbb erkölcsi értékeket, nagyon fontos hirdetni, hogy a megtérés a keresztény szeretet mellőzhetetlen föltétele”.

Kétezer nagy jubileuma nem csupán a Megtestesülés egyedülálló eseményének és kerek történelmi éfordulójának megünneplése, hanem alkalom „Isten nagy tetteinek” lelkes felidézésére, kifejtésére és tanúsítására, amint ezt az Anyaszentegyház kétezer éve, korokon és tereken át szüntelenül igyekszik tenni. Bátorítani akar az istenes életre, fel akarja rázni megfáradt és bűntől „megtört” szívünket. Újra tudatosítani akarja bennünk, hogy Jézus Krisztus a világ egyetlen Üdvözítője, „aki azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön”.

Hirdetnünk kell a megtérést és a szeretet parancsának gyakorlását, mert erre ugyancsak nagy szükségünk van. Nemrégiben házunk táját elemezve emlékeztettek a magyar püspökök: „Veszedelemesen terjed a durva, faragatlan, önző viselkedés, sőt a másokat vagy a közjót súlyosan károsító, szándékosan pusztító, brutális magatartás. A vandál rombolás nem kíméli a templomok megszentelt terét sem”. Az igazságosabb és testvériesebb világot nekünk kell kialakítani őszinte megtéréssel, szolidaritással a szegények iránt és a szeretet civilizációjának megvalósításával. Szembe kell néznünk a szekularizmus kihívásaival, és keresnünk kell a békét a máskéntgondolkodókkal, elsősorban a zsidókkal és muzulmánokkal, még ha ügyelnünk is kell arra, hogy ne okozzunk veszedelmes félreértéseket, „és óvakodnunk kell a szinkretizmus és könnyelmű irenizmus veszedelmétől”-int a pápa.

Ugyancsak a magyar püspökök írják: „Veszedelemesen meggyöngült a másik

ember megbecsülése, tisztelete, az egymáshoz való alkalmazkodás képessége, szándéka... Mélyen gyökerező, nem ritkán rasszista előítéletek élnek sokakban, a másvallásúakkal vagy másnemzetiségűekkel, a kisebbségekkel, végső soron minden idegennel szemben”. Mindez összeegyeztethetetlen krisztusi hivatásunkkal, az ember nagyszerű hivatásával.

Jézus Krisztusban Isten kinyilvánította jóságát és emberszeretetét, Benne ragyog az Istenség, Ő az Atya képmása, bőséggel árasztja ránk a Szent Lelket, „hogy kegyelmével igaz életet éljünk, és az örök élet legyen osztályrészünk”. Nyomdokán járva és Őt követve minden ember meglátja Urunk, Istenünk dicsőségét. Ez az ember nagyszerű hivatása: „Szeretet az Isten, és aki megmarad a

NEMESHEGYI PÉTER S.J.:

BANGHA BÉLA ÉLETE ÉS HALÁLA KRISZTUS KIRÁLY SZOLGÁLATÁBAN

I. Az életpálya

Amikor 1944 őszén beléptem Budapestre Jézus Társaságába, a jezsuita rendbe, P. Bangha már négy éve halott volt. De az ő személye és működése is egyike volt azoknak a befolyásoknak, amelyek arra indítottak, hogy 21 éves fejjel otthagyjam banktisztviselői állásomat, és annak ellenére, hogy a szovjet hadsereg már Budapest határában állt, egy életem, egy halálom elhatározással, jezsuitának jelentkeztem. Az 1920-as, 30-as években a jezsuita rend második virágkorát élte Magyarországon. Az első virágkor a 17. 18. századra esett. Ekkor működött a több mint 40 jezsuita iskola és kollégium a királyi Magyarországon és Erdélyben, ekkor volt a jezsuitából esztergomi érsekké lett Pázmány Péter a magyar katolicizmus újraéledésének vezetője, ekkor tartották a lelket a jezsuiták még a török hódoltságú Pécsen is a katolikus keresztényekben. Az 1773 évi pápai felosztatás és a 19. századbeli fáradtságos újraéledés után 1909-ben alakult meg végre az osztrák rendtartománytól független magyar jezsuita rendtartomány, amely azonnal hatalmas virágzásnak indult. A három nagy: P. Bús, az első rendtartomány-főnök és Szeged apostola, P. Bíró, a Jézus Szíve mozgalom fáradhatatlan vezére, P. Bóta, a munkás ifjúság alázatos és buzgó apostola mellett, a negyedik P. Bangha volt, az országos hírű szónok és szervező, az akkori jezsuiták legismertebb személyisége. Mellettük ott ragyogtak P. Csávossy, a nagy lelki vezető, P. Vargha László, a nagy szociális apostol, P. Kerkai, a KALOT-mozgalom alapítója és vezetője. Én ugyan diákkoromban a „rivális cégnél”, a Regnum Marianum mozgalomnál nevelkedtem, de cserkészcsapatomban parancsnok, Luzsénszky Alfonz atya nagy jezsuita-barát volt és énutánam egy évvel ő is belépett Jézus társaságába. Így hamar a jezsuiták vonzás körébe kerültem.

P. Banghát egyszer lett volna alkalmam hallgatni: az 1938-as eucharisztikus világkongresszus során a férfiak számára tartott éjszakai szentségimádás alkalmával. Ő és P. Csávossy tartották az elmélkedéseket. Én 15 éves cserkészként azzal voltam megbízva, hogy gyertyákat áruljak a jelenlétüknek, így, bár hallottam P. Banghának a hangszórókból áradó hangját, nem a beszéd tartalmára figyeltem, hanem azon igyekeztem, hogy minél több gyertyát tudjak eladni a jelenlétüknek. Azt azonban megtapasztaltam, hogy a

szeretetben, az az Istenben marad, s az Isten őbenne”.

Az előttünk álló feladat óriási, és azzal úgy birkózunk meg, ha őszinte bűnbánatot tartunk, rátérünk az Atya felé vezető útra és engedjük, hogy szeretete átölelje egész lényünket, hogy aztán bensőnkől kiáradva átalakítson minket, hívő közösségünket és az egész emberséget.

Mária egykori felhívása a kánai mennyegzőn ma Isten összes gyermeke felé szóló, sürgető, szeretetteljes felhívás: „Tegyétek meg, amit Krisztus mond nektek”, azaz térjete vissza a korábban megdölgötlenül elhagyott atyai házba, ahol mindannyiunk szerető Isten-atyja mindig bőséges és vidám lakomával várja gyermekeit: teljes életre Krisztusban.

Hősök terét betöltő sokaság feszülten figyelt a Páter minden szavára, mert az egyik öreg bácsi haragosan elkergetett a padosorok közül mondván, hogy gyertya-árulással zavarom figyelmüket.

Meghatódva olvastam Mihalovics Zsigmond beszámolóját erről az éjszakáról: P. Bangha kezében tartotta a kongresszus megnyilatkozásainak szellemi tartalmát. Az emésztő munka jutalmát az Eucharisztikus Király a kongresszus napjaiban adta neki felejthetetlen vigasztalás alakjában. A férfiak szentségimádásának csodálatos éjszakáján közel 200 ezer férfi hallgatta őt és P. Csávossyt. És amikor az éjfél misén, mint a tenger zúgása hangzott fel körülötte a hitvalló férfiak imája és éneke, végbement Magyarországon a legnagyobb arányú közös áldozás. Ott láttam őt ülni a főoltár csavart oszlopa tövében fáradtan, földöntúli sápadtsággal az arcán, a mikrofon fölé hajolva. S amikor magam is könnyáztatta arccal oda settenkedtem melléje, azt súgta nekem: „Tudod-e, hogy most éljük életünk legszebb napját?” Aztán a mikrofon fölé hajolt és behunyt szemmel hálaadást mondott a szentáldozás kegyelméért. Úgy beszélgetett a mikrofon segítségével Krisztussal, mintha egy magányos kápolnában csak ketten lettek volna: „Ő és a Mester!”

Hogyan lett ilyen emberré P. Bangha? Mint a legtöbb ember, ő is korának gyermeke, és mint jezsuita a korabeli Jézus Társaságnak gyermeke, szellemének megtestesítője volt. 15 éves fiúként lépett be a rend nagyszombati újoncházába. Ott végezte el Szent Ignác 30 napos lelkigyakorlatát, amelynek Krisztus Király elmélkedése meghatározta egész életét. Megerősítette azt a pozsonyi és innsbrucki jezsuita intézetekben kapott filozófiai és teológiai kiképzést. Nem véletlen, hogy még nagy betegen írt utolsó könyvének címe is: Világhódító kereszténység. A társadalom visszavezetése Krisztushoz.”

Bangha kora a Piusz pápák kora volt. E pápák, kezdve IX. Piusztól XII. Piuszig, a katolikus egyházat a modern kor viharával szembenálló hatalmas várként igyekeztek kiépíteni.

A reformációt, az újkori filozófiai rendszereket, a liberalizmust, a vallásszabadság elvét, az ökümenikus mozgalmat, a kommunizmust, nácizmust egyaránt végzetes eltévelyedésnek tekintették, és

(Folytatás a 4. oldalon)

BANGHA BÉLA ÉLETE ÉS HALÁLA...

(Folytatás az 3. oldalról)

ezekkel szemben egy öntudatos, hitében sziklaszilárd, hódító lendületű katolikus világot igyekeztek teremteni. A pápák által előírt neoklasszikus filozófia és teológia a XI. Piusz által szorgalmazott *Actio Catholica* és annak tömegszervezetei, különböző katolikus kongresszusok, tömeg megmozdulások stb. mind ezt a célt szolgálták.

Az ilyen szellemben kapott pápahű, jezsuita kiképzés P. Banghának azt a meggyőződést adta, hogy a katolicizmus minden támadást fölényesen visszaverni képes „Diadalmas világnézet”. A katolicizmus az ő szemében elsősorban értelmi, intellektuális volt. „A dogmák az Istenség mélyéig nyúlnak le - írja -, s filozófiai megalapozásuk csak legszögesebb bölcséleti fogalomelemzés útján lehetséges. A katolikus hit a gondolat legmagasabb fokú fegyelmzése. A katolikus dogma: az elme legmagasabb szárnyalása.”

P. Bangha nem volt a más felfogásúaktól tanulni akaró párbeszéd embere. Ő harcos volt. Harcolt az általa zsidószabadjóművesnek nevezett uralom és annak sajtóhegemóniája ellen, harcolt a bolsevizmus ellen. De ugyanúgy harcolt a hitleri nemzeti-szocialista fajideológia ellen is. Az általa alapított és szerkesztett *Magyar Kultúra* című folyóiratban megjelent utolsó cikke a sajtóproblémáról szól. Örömmel nyugtázta, hogy 1940-ben Magyarországon már nem a zsidó sajtó az elsőszámú ellenfél, de figyelmeztet, hogy három más oldalról fenyeget a veszély: a félkereszténységet, elvize-nyósított kereszténységet hirdető sajtótól, az álkeresztény sajtótól és a felekezeti elmosódott sajtótól. Az álkeresztény sajtó csoportjába sorolja a kifelé ravaszul magukat keresztényeknek nevező, de valóban újpogány faji önimádást, külföldi példákra lemásolt, zavaros keresztényellenes elméleteket valló írásokat. Az ilyen eszméket terjesztő emberek a kereszténység ellen keresztény jelszó alatt üzennek háborút. „Olyan örült paradoxon ez - írja -, amelyben széles tömegek elképesztő szellemi elkorcsosulása, a fogalmak körül való homályos topogatózása, a logikáktól való nagymértékű eltávolodása lepleződik le.” Banghának e szavai nyilvánvalóan a *hitlerizmusra* és a *magyar nyilaskeresztes* mozgalomra vonatkoznak.

Meg is jegyzi a nyilaskeresztesek lapja, a „Magyarság” Bangha halálakor: „Bangha Béla tagadta a faji kérdés fontosságát és itt, ebben a kérdésben került összeütközésbe azzal a koreszmével, melyet Magyarországon nyilaskeresztes mozgalomnak nevezünk”.

A harmadik veszélyt, a felekezeti elmosottságot Bangha abban látta, hogy katolikusaink jórésze inkább protestáns, mint katolikus gondolkodású. Ezt a Páter „kiüresített, belülről megfúrt s leerőlenedett katolicizmusnak” nevezi. Nem szabad elfelejtenünk, hogy az ő korában XI. Piusz pápa még óva intette a katolikusokat az ökumenikus mozgalomban való részvételtől, és a pápát követve P. Bangha is csak a katolikus egyházhoz való visszatérés formájában tudta elképzelni a kereszténység egységének helyreállítását.

P. Bangha abban reménykedett, hogy az a katolicizmus, melynek maradéktalan igazságáról szenvedélyesen meg volt győződve, képes lesz meghódítani a világot. Ennek a világhódító szellemi hadjáratnak dolgozta ki hatalmas haditervét „Világ-

hódító kereszténység” című művében. Azok a fegyelmzett hadoszlopok, melyekre számított, az egyháznak azonban nem álltak rendelkezésére, és ma még kevésbé állnak rendelkezésünkre, mint az ő napjaiban.

Ő maga fáradhatatlan tevékenységével megtette, amit tehetett, megteremtette Magyarországon a katolikus sajtóvállalatot és annak újságjait, megalapította és szerkesztette a *Magyar Kultúra* című, igen nívós és harcias folyóiratot, fellendítette a *Mária Kongregációkat*, megszerkesztette a nagy *Katolikus Lexikont*, fáradhatatlanul járta az országot és tartotta ezerszámra előadásait. Szónoki megjelenése és képessége lenyűgöző volt. Az igazságot nemcsak bizonyítani akarta, hanem egyszerűen cselekvésre is átváltani.

Alszeghy Zsolt írásában finom elemzést találunk a szónok Bangháról, amely belepillantást enged személyiségének titkaiba is: „Lelkének legszembeütőbb vonása: racionális jellege. Meglepő, hogy az a Bangha, aki annyira szerette a természetet, aki olyan teljes elgyönyörködéssel tudta az erdőt járni, aki olyan anyai gondoskodással öntözgette a dunakeszi kert maga ültette fáit, beszédeiben alig egy-kétszer enged hangot ennek a természet szeretőnek, alig egy-kétszer mereng el a természet nyújtotta szépségekben. Még feltűnőbb az, hogy ő, aki pihenésre engedett óráiban oly szívesen merült el a költők alkotásaiban, oly gyönyörködve tudta olvasni a világirodalom művészi alkotásait, aki maga is átkalandozott a szépirodalom területére, milyen ritkán idéz költőktől, milyen ritkán vet fel irodalmi példát. Figyelő hallgatóinak fel kell, hogy tűnjön az is, hogy ő, aki mint lekipásztor, olyan szoros kapcsolatban élt a hívőknek nagy tömegével, ő, aki mint újságíró olyan nyílt szemmel nézte és látta a napi életet, milyen ritkán mond el a mindennapi életből vett, halott, vagy olvasott példát. Szemmel látható, hogy ebben nem a véletlen vezette: az ő szemében mindig a tanítás világos kifejtése volt a legfontosabb, az ő célja mindig a *tanítás igazáról való meggyőződése volt*”.

Talán éppen ezért találunk kevesebb visszhangra Bangha írásai napjainkban, amikor a hagyományos apologetikus érvek törékenysége, a meggyőződések kialakulásának bonyolult pszichológiai folyamata, a Szentlélek működésének egyetemessége és titokzatossága, a szellemi élet nem intellektuális tényezőinek fontossága, az Isten kifejezhetetlensége stb. jobban tudatosult az emberekben. Amiket a magyar katolicizmus másik vezéralakja, *Prohászka Ottokár*, korát megelőzve, mindezekről a tényezőkről mondott, jobban visszhangoznak a mai ember lelkében, mint a Bangha hitvédő acélpengéjének fölényes suhintásai.

Ezért talán a mi mostani korunk számára Bangha minden apologetikai és szervezői munkásságánál nagyobb fontosságú az, hogy Bangha mint ember miként fogadta és élte meg végső betegségét és halálát.

(II. rész: *A nagy Kapu előtt. A következő számban*)

Ha anyaföldünk kopárságait említem s nem dicsérem: hazaszeretéből ered; mert inkább viruló kerteket kívánnék ott szemlélni, hol ma homok és por van.

Széchenyi

GYERMEKEKNEK

A mesék világában gyakran találkozhatunk olyan szereplőkkel, akik bámulatos gyorsasággal el tudják változtatni külsejüket. Gondoljunk csak a gonosz boszorkányra, aki megpróbálta törbe csalni Jancsit és Juliskát, vagy a fondorlatos királynéra, aki megkeserítette Hófehérke életét.

Ezekben a napokban, a zajos farsangi mulatságok évadjában ti is kiveszitek részleteket a szórakozásból. Különösen az álarcosbálok nyerik el a gyermekek tetszését. A furfangos ötletek során a legkülönfélébb jelmezek, maskarák kerülnek elő. Így aztán ember kell legyen a talpán, aki rá akar ismerni a mögötte, illetve a benne rejtőzködőre.

A farsang vége egyben az álarcviselés végét is jelenti majd. Legalábbis így kellene lennie. Mert az az igazság, hogy néha azért megkísért bennünket az élet, és olyankor hajlamosak vagyunk kifelé más mutatni, mint ami valójában bennünk rejtőzik.

Például az iskolában, amikor a tanár kiszemeli magának azt a gyereket, akitől

felkérdezi a leckét. Olyankor igyekszik mindenki tudást, magabiztonságot sugározni, még olyankor is, amikor valamilyen oknál fogva elmaradt a tanulás. Amolyan álarcviselés ez is, olyan magatartás, mely igyekszik elfedni a valóságot.

A felnőttek világában még több és még nagyobb a kísértés a jelmez viselésére. Olyannyira, hogy néhány ismerősünk igazi arcát soha nem láthatjuk meg, nem tudhatjuk meg, hogy ki is, milyen is ő igazán.

Jézus maga is figyelte ere az emberi gyengeségre. Elítélte az álarcviselést, a képmutató magatartást és ugyanakkor megmutatta a belőle kivezető utat is. Tanítását, példáját követve kiküszöbölhetjük a képmutatást életünkéből. Úgy élhetünk, olyanok lehetünk, hogy nem kell szégyellnünk igazi arcunkat mások előtt. Főlegessé válik az álarcviselés és csak farsangkor, magunk és mások szórakoztatására lesz jó.

János atya

FIATALOKNAK

A nagybőjti szent időre való készületünkben segítenek minket az 5. évközi vasárnapon felolvasásra kerülő szentírási részek. Szent Máté evangéliumából olvassuk: „Ti vagytok a föld sója. Ha a só ízet veszti, ugyan mivel szózzák meg?”

A só tartósít. Már az idők kezdetén ismert volt ez a tulajdonsága. Vadászok, halászok számára a só az egyetlen lehetőség volt arra, hogy a zsákmányt hosszabb időre tárolhassák, tartósítsák... Ahol nem volt só, ott az élet is sokkal nehezebb volt. A sóért, a bányák birtoklásáért háborúk is dúltak...

Jézus mondja: Ti vagytok a föld sója! Ti keresztények vagytok az az ásvány, az a drága, értékes valami, ami nélkül minden romlásnak indul, pusztul a világban.

Csodálatos hivatás-küldetés, de ugyanakkor nyomasztó, súlyos feladat is: merjük-e vállalni? Tartósítani, megtartani jónak, „élvezhetőnek”, a jövő számára min-

dent és mindenkit akivel kapcsolatba kerülünk. Ízt, zamatot adni ételnek, életnek...

Egy csipetnyi só. Feltűnés, látványos, hangos zenebona nélkül hatni, változtatni, jobbítani. Így élni, hatni a világban, a társadalomban, a családban, akárhol az emberek között: észrevétlenül, de annál hatékonyabban, mellőzhetetlenül, gyökeresen jobban.

A só: hegy, tenger, sziklatömb. De az ember, mielőtt izleli, megőrli. Apró szemcsévé zúzza, hogy jobban a kezébe, ujjai közé szoríthassa. Majd szétszórja. Szét a zsiroskenyérre, a húsrá, vagy akár a jegescsúszós útra... De a só így, szétszórva, magányos kristályként sem veszti ízét, jó tulajdonságát, igazi mivoltát...

Nagybőjt küszöbén vállaljuk mindnyájan: legyünk só, a föld, a világ sója. Ízt adó, embert-világot az örök Húsvétra tartósító drága kincs.

Pál atya

Párizsi levél

Erről regölni kell

Karácsonykor volt 50 éve, hogy Magyarország bíboros primását, MINDSZENTY Józsefet Esztergom érsekét, le tartóztatták, hogy azután februárban a népbíróság életfogytiglani fegyházra ítélje. „Megverem a pásztor és szétszedednek a juhok”. Így fokozódott ezeréves államiságunk történelmében a legkegyetlenebb egyház-üldözés. Ezután már kirakatperre sem volt szükség. A pásztor nélküli és béresekre bízott nyájjal a farkasok könnyen elbántak.

A határon túli magyaroknak ugyanez a sors jutott. Közülük a kárpátaljai hitvalló görög és római katolikusok szenvedtek legtöbbet. Alig van család vértanú nélkül. Még talpán állt a hirhéd Szovjetunió, amikor egy hétre Ungvárra utazhattam. Az ottani hívekkel bemutatott hajnali szentmisén tapasztaltam meg a katókból szabadulók töretlen hitét és egyházhűségét. Az ősszel épp őket sújtotta leginkább a felső Tisza és mellékfolyóinak vízözön áradata. Karácsony előtt a szállást kereső Szent Családdhoz lettek hasonlóak, csak hogy őket nem várták gazdag befogadó országok, mint minket 56-ban.

Valamennyiünk öröme megmentült egész Magyarország, a nyugati szórvány magyarság, sőt még az utódállamokban,

mostoha körülmények között élő testvéreink is segítenek. Párizsban is több kezdeményezésről tudok.

Az Egyház kezdet kezdetén olyan magas szociális érzékenységgel rendelkezett, hogy az apostolok a rászoruló anyagi megsegítését a diakonátusban intézményesítették. Szent Jakab még ennél is tovább megy és a jócselekedetek nélküli hitet halottnak tekinti. Példát adtak nekünk ókori macedon és görög keresztények is, akik gyűjtést rendeztek a jeruzsálemi szegényeknek, mert azokkal akarták anyagi javukat megosztani, akik a lelki javakban velük osztoztak.

A hazai Egyház, kiváltképpen a ferencesek, már évek óta áldozatos munkát végeznek Kárpátalján. Az általuk kitaposott utak és ösvények a legmegbízhatóbbak. Erre gondolatok hazai vakációtok idején. Ne elégedjete meg a pillanatnyi meghatódottságból fakadó adakozással. Gondoljatok arra, hogy a téli legszükségesebb segítségnyújtás után kezdődik tavasszal az újjáépítés költséges munkája. Segítsünk hosszútávon legárvább testvéreinknek. Legyen nagyvonalúságunk a keresztény egység látható jele.

Molnár Ottó

Madridi levél

ERETNEKEK

1559 május 21-én Valladolid kasztíliai város lakói több órás látványosság, autodafé tanui lehetnek: az egyházi és világi hatóságok felvonulása, a vádlottak elővezetése, a királyi udvar érkezése, szentbeszéd, ítélethirdetés s az ítéletek végrehajtása. Öten, közöttük egy szerzetes, máglyán fejezték be életüket, hatot kivégeztek és tetemüket égették el egy nő maradványaival együtt, melyeket sírjából ástak ki. Mások büntetése vagyonekobzásban, életfogytlan börtönben és vezeklőruha viselésében állott. Az elsők között szerepelt Cipriano Salcedo 42 éves, jómódú kereskedő, kinek születése anyja életébe került, s akit soha senki igazán nem szeretett, csak a dajkája. Az ő történetét s ezzel a spanyol protestantizmus első lépéseit, - ma mintegy 40 000 hívő, - mondja el könyvében Miguel Delibes, a spanyol regényirodalom egyik nagy öregje. Az olvasó nem tudja meg, hol a pontos határ a történelmi események és az írói képzelet gyümölcssei között, de ez nem is fontos. A hangsúly az összképen van, az pedig hiteles; egy elmúlt, számunkra szinte hihetetlen világot idéz, amikor a vallás államügy volt s az igaz hitet minden eszközzel, tűzzel-vassal is védhették. Az egyháztörténet e gyászos lapjairól szólott II. János Pál a bíborosi testülethez 1994-ben intézett s Delibes által mottóként idézett beszédében: vallásháborúk, inkvizíciós törvényszékek, az emberi jogok megsértése...

A spanyol inkvizíciónak különösen rossz a híre. A XV. században született a csak látszólag áttért zsidók és mórók kinomozására, később Erasmus és Luther követői s általában új eszmék terjesztői ellen lépett fel. Részben egyházi, részben világi intézmény volt, ami nem csak abban jutott kifejezésre, hogy az egyházi bíróság által kimondott halálos ítéleteket állami hóhérok hajtották végre. Mindkét fél saját hatalmának biztosítására is felhasználta. Minden esetre befolyása a különböző korokban és országrészekben változó volt, a felvilágosodás eszméinek behatolását a XVIII. században nem tudta megakadályozni, de véglegesen csak 1834-ben szüntették meg.

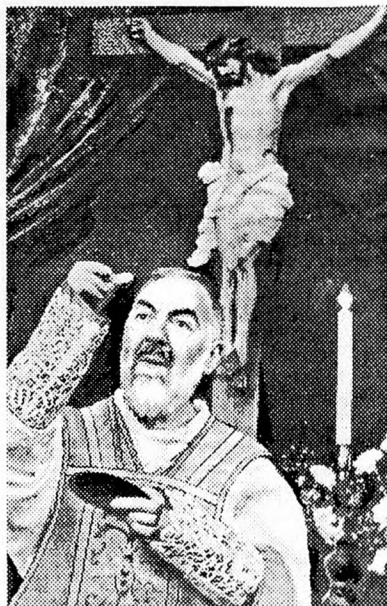
Az eretnek című regényben elmondottak tragédiája abban áll, hogy szereplői őszintén keresik az igaz utat, nem hatalomra, angyali javakra pályáznak, sőt, - mint Salcedo, - vagyonukat is készék feláldozni. A döntő órában azután különböző magatartást tanúsítanak: megtagadják az új tanokat életük vagy üdvösségük megmentése érdekében, mások büszkén vállalják a halált imával az ajkukon. Mindnyájuknak a története azonban Delibes tollán a tolerancia és a lekiismereti szabadság himnuszává lesz.

Az inkvizíció témájával sokáig csak az Egyház ellenségei foglalkoztak, s így a festett kép feketébb lett a valónál. A máglyára küldöttek és a megkínzottak kevesebben voltak, mint állították, bár az inkvizíció megítélése nem számok kérdése. A törvényszékek sokszor megértésről tettek tanúságot, felismerték, ha zavart elméjük került eléjük. Arra azonban ügyeltek, hogy félelmetes hírükön ne essék csorba.

Felvetődött a kérdés, nem kellene-e az Egyháznak e túlkapásokért bocsánatot kérnie. Az illetékesek majd eldöntik. E levélíró úgy véli, hogy nem. A küzdő Egyházat emberek alkotják, akik korunk gyermekei és esendők. Tévedéseikért nem kell nekünk ma bocsánatot kérnünk, mint a múlt hódító háborúért és a társadalmi

PADRE PIO
SZENTTÉAVATÁSA

Karácsonykor jelentette be a Római Kúria, hogy II. János Pál pápa május 5-én a Szent Péter téren Padre Pio-t (Pio pátert) a szentek sorába iktatja. A 2000. évben tehát a kapucinus pátert a szenteknek járó legmagasabb tisztelet illeti meg. A szenttéavatás szinte csak utólagos ünnepi

Már életében szentként tisztelték

MAGYAR KINCSEK NÉMETORSZÁGBAN

Szabó Miklós professzor, az Eötvös Lőránd Tudományegyetem rektorának és Kovács Tibor, a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatóhelyettesének jelenlétében nyílt meg Stuttgart mellett, a hochdorfi Kelta-múzeum kiállító helyiségeiben a „Kincsek a kelta korszakból Magyarországon” című kiállítás. Először kerülnek kiállításra Németországban rendkívül értékes régészeti leletek a Krisztus születése előtti első évezredből, melyek magyar földről kerültek napvilágra.

Ebben az évezredben sorsdöntő események zajlottak le a Kárpát medence történetében. A bronzkor végén nyugatról behatoltak az ún. hallstatti kultúra népei s településeiket a Dunáig építették ki. Legfontosabbak a Velem-Szentvid-i hegyen és Celldömölk-Sághegyen létrejött erődített telepek, illetve várak. Mindez történt a 7.-6. században Kr. előtt.

Az Alföldön élt lakosság életében is gyökeres változások történtek. Már a koravaskor elején keletről érkezett népcsoportok nyomultak be, majd a 6.sz. elején megjelennek a szkíták, akik magukkal hozták a steppei művészetet. A szkíták településeiket a Dunáig terjesztették ki. A steppe vidéki művészet hatása nemcsak a Duna-Tisza-vidéki bronzművészség, hanem az aranyművészség munkáin is érződik. A kiállításon láthatók e korszak Magyarországon előkerült legjelentősebb aranykincsei. 1877-ben a Tisza-

rendszerek visszásságaiért sem. Talán elég, ha nem akarjuk őket minden áron igazolni.

*

(Utóirat. A valladolidi autodafé jelenlévő, fiatal király II. Fülöp volt. Halála 400. évfordulójáról tavaly nagy kiállításokkal emlékeztek meg. Ott láthatuk nagynénje, Mária de Hungria, II. Lajos királyunk özvegye gyászruhás arcképeit is. Madridtól 50 km-re, El Escorial hatalmas monostorában, Fülöp alapításában nyugszik.) Rónai Zoltán

aktus, az olaszok szemében (szívében) - akár hívők, akár hitetlenek - Padre Pio már életében szent volt. Arcképét látni lehetett mindenütt az utcákon, taxin, dísztárgyakon, érmeken, újságos bódékon, kórházakban, még a lottósok is hozzá fordulnak szerencseszámokért.

Gargano félszigeten, az olasz „csizma” sarkantyúján, 30 évvel a padre halála után, megszakítás nélkül kígyóznak a zarándok-buszok a kis hegyi falu felé, San Giovanni Rotondo-ba, ahol a templom mellett van a Padre sírja s mellette a kapucinusok klinikája, amelyet a Pio-alapítvány önkéntes adományokból épített és amely Olaszország legjobb hírű kórházainak egyike.

Páter Pio 1887-ben született, 23 évesen lett kapucinus szerzetes. Már 31 éves kora óta mindkét kezén és lábán stigmatikus sebhelyek látszottak. A szenttéavatásokat, mint tudjuk, rendkívül szigorú processzusok előzik meg. Páter Pionál már az első eseténél, amit kivizsgáltak, az egyházi- és illetékes orvosi testület együttesen állapította meg, hogy a gyógyíthatatlannak tartott Lymphom-betegnél, egy nappal a tervbevett operáció előtt (a beteg szerint Padre Pio közbenjárására) a szimptómák teljesen eltűntek. Az orvostudomány a hirtelen gyógyulást nem tudja megmagyarázni. Az Egyház szemében tehát csoda történt. Így semmi akadály a szenttéavatásnak. (B.Z. 23 Dez)

Somodi József

Levél Erdélyből

A nagy szent ünnepre várva igyekszünk megbékélni embertársainkkal, magunkkal és a jó Istennel. Erdély földjét, határait az idén sem kerülték el az elemi csapások, az árvíz többrendben is elárasztotta a folyómenti földeket, településeket, néhol teljesen elpusztította mindent. Csík vidékén hatalmas szél söpört végig, évszázados fenyeseket tarolt le, házakat, településeket tett tönkre. Háromszék vidékén előbb az árvíz, majd a kánikula tizedelte, tette tönkre a termést. 45-47 C-os hőség idáig itt soha nem volt.

Az ember háborog, méltatlankodik, még a jó Istent is szidja elkeseredésében. Aztán belenyugszik lassan, semmit sem tehet ellene. De mégis van valami, amit az „ember” kellene tegyen, hogy legalább azt a keveset megvédje, megtartsa, ami megteremtett.

Itt idézek egy falusi gazda véleményéből, amit a Háromszék nevű újság tett közzé. - „Minden menne, ha nem lenne a vaddisznónak s medvének több becsülete, mint az egész falu népének. Jó birtokok vannak, de semmit sem lehet termelni rajta a medvék és vaddisznók miatt. Hiába reklamáltuk, a vadászok még kacagnak rajtunk, a kutyámat is meglőtték. Azt mondják, őrizzem meg a termést. Hát nekem a határban négy helyen van földem, melyiket őrizzem? Ha így megy, Románia csak hátrafelé lépik. Ami termést száz vaddisznó tönkretesz, azzal százezer disznót lehetne tartani. Ha megütök egy vaddisznót, egyből bezárnak. Azért nincs semmi baj, ha egy embert megcsúfol (összszeroncsol) a medve, de azért már igen, ha egy medvebocsot megütnek. Ha hozol egy szekér fát, egyből a gazdasági rendőrségre adnak. Régebben az emberek takarítottak az erdőben, most olyan ciherek (bozótosok) vannak itt a falu mellett, hogy az ember irtózik bemenni. Azok mind vadtanúk lettek.”

Eddig az idézet. Ebből jól kiérthető, hogy mit tehetne az ember.

A jó Isten csapásait úgy vesszük, hogy megérdemeljük a fenyítést, a büntetést, de az emberi hanyagságot, nemtörődömséget már nehezebben bocsátjuk meg...

Karácsony jön, az ember rendet kell teremtsen a lelkében. Meg kell bocsájtson embertársainak is, hogy megbékélt, nyugodt lélekkel várhassa a „Megváltó” születése napját.

Az új évre küldöm minden magyarnak a következő jókívánságot:

„Békét, csendet, mely elűz vihart,
szent erőt, mely próba közt kitart.
Érzd szívet, mely enyhít nyomort,
s mély alázattal porig hajolt,
Örömet, mely a nap sugaraként
tud gondfelhők között is szórni fényt.
Bátorságot, mely meg nem remeg
S kész odaadni kincset, életet.
És hitet, mely mint sasmadar
fölfelé tart és az égbe száll.
Melynek nincs nehéz, nincs nem lehet...
Ezt kívánom! S kell-e több neked?”

Istentől megáldott szent ünnepet és boldog újesztendőt kíván szeretettel

Futásfalva, 1998 nov. 15 Finta Etelka

KÖSZÖNÖM

Köszönöm néked, Ismeretlen,
Hogy engedél itt énekelnem,
Néznem világot vég csodáit,
Bár oly rövid a mulatás itt.
Hogy láttam hajnal hasadóban,
Fehér hattyút fekete tóban.
Piros rózsákat, zöld mezőket
S mikor virul, a temetőket,
Hogy hallgattam szél orgonáját,
Mikor megzendülnek a nyárfák,
Békák koncertjét a Tiszában
És hogy nem éltem itt hiában,
Mert néhány szív hajolt dalomra,
Mint cipruság a sírhalomra.

Juhász Gyula (1883-1937)

Dr. Bader Tibor múzeumvezető

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ ÉS AZ ÍREK

A Miskolcon megjelenő Új Misszió katolikus folyóirat ilyen címmel közölt érdekes cikket, amely viszont *Wallehausen Gyula*: „Erzsébet királyné és falkavadászatai” c. nyomdában lévő könyvéből való. Tudnivaló, hogy a híres szép királyné (ismert filmje után „Sissi”) szenvedélyes lovas volt, 1869 és 1882 között naponta 6-8 órát ült nyeregben. Európaszerte ismerték és csodálták „Hohenembs grófné” lovasművészetét, bár mindenki tudta, kit rejt az álnév. Az Új Misszió szíves engedélyével hosszabb cikkéből közlünk néhány részletet.

1879. február utolsó hetében történt. Hosszasan üztek egy szarvast, sok tocsogón és vízzel teli árkon keresztül. A nagy ír síkságon nem akadt tenyérszerű bokros rejtek, ahol a vad szusszanásnyira megpihenhetett volna, csak a távolban tűnt fel egy erdő. A szarvas arrafelé tartott, de közelebről kiderült, hogy egy hatalmas park fája. A szarvas szerencsésére, a kerítésen tátongott egy rés, amelyet két kőműves igyekezett éppen befalazni. A szarvas, más választása nem lévén, fejként felett ugrott be, nyomában a kutya-falkával, egy sereg sétáltató kispap közé, akik nagy kiáltozással vetették magukat a szarvas után. Ám lábuk hirtelen a földbe gyökerezett, mert egy gyönyörű nő ugratott be lovával a parkba, majdnem dr. Walsh rektor nyakába. Erzsébet tőle tudta meg, hogy a maynoothi papi szemináriumban van. Rögtön leugrott lováról és bocsánatot kért a turbulenciáért, a rektor azonban a neheztelésnek a legkisebb jelét sem mutatta, sőt a királynét kíséretével együtt nyájasan az ebédlőbe invitálta egy kis hideg sültre és üdítőre. Erzsébet szabadkozott, hisz ruhája csupa víz és sár volt. Másféle ruha nem lévén a közelben, a rektor felajánlotta neki saját köpenyét. Erzsébet nem vonakodott, elfogadta a vastag posztó körgallért és beleburkolózva, kellemesen elbeszélgetett a rektorral, s a közben előkerült néhány tanárral, majd azzal az ígérettel búcsúzott el vendéglátóitól, hogy rövidesen meglátogatja őket – száraz ruhában. Néhány nap múlva egy szép gyémántgyűrűt küldött Walsh rektornak a köpeny használatáért, majd vasárnap Lichtenstein Rudolf istállómeister, Festetics Mária udvarhölgy és lovaskísérője, az anglikán Middleton kapitány társaságában részt vett a misén. Utána dr. MacCabe püspök végigkálauzolta a vendéget a kollégiumon, a kispapok éljenzésétől kísérvé.

A következő évben (1880) Erzsébet újból írországi vadászatra készült, bár ott politikai válság volt kibontakozóban, s már-már robbanással fenyegetett. Felárgolt a Home Rule mozgalom, amely Írország számára autonómiát – önállót, független minisztériumot és parlamentet – követelt, vagyis azokat a jogokat, amelyeket a magyarság 1848-ban, majd 1867-ben újra kivívott. Az írek jól tudják, hogy az utóbbiban Erzsébetnek jelentős szerepe volt.

Erzsébet azonban bízott abban - s nem alaptalanul -, hogy őt nem érheti baj. 1880 február elején meg is érkezett Írországba, s az első vasárnapon Nopcsa Ferenc főudvarmester és Festetics Mária társaságában felkereste a maynoothi papneveldét, hogy átnyútsa ajándékát: sárkányölő Szent György kb. egy méter magas, ébenfa talapzaton álló, 13 kilós

ezüstsobrát. Az átadáskor azonban lefagyott az arcokról a mosoly: Szent György az angolok védőszentje! S innen már csak némi elfogult következtetés kellett ahhoz, hogy némelyek a sárkányban Írországot lássák meg! Nyilvánvaló, hogy Erzsébet tanácsadói nem ismerték az ír történelmet, különben Szent Patrik szobrát javasolják, amint - a legenda szerint - egy bottal kiűzi az utolsó kígyót, vagyis angolt Írországból.

Szent György 13 kilós ezüstsobra

Erzsébet sürgősen jóvá akarta tenni e ballépést; egy londoni cégnél csináltatott egy aranybrokát miseruhát, szentségtartót, kehelytakarót, karkendőt, stólat, mindegyiket az írek nemzeti jelvényével, lóherével* gazdagon díszítve. A miseruhán hátul – vagyis az akkori szertartás szerint a hívekre néző felén – a magyar, a bajor és az osztrák címet hímezték az aranyzegély fölé. A bélésre belül ráhímmezve Elisabeth 1880 olvasható. Ma Erzsébet ajándékait egy vitrinben, ugyanabban az ebédlőben őrzik, ahol a királynét dr. Walsh 1879-ben megvendégelte. 1881 tavaszán Erzsébet ismét Írországra készül, Kilkennyben már ki is szemelt egy kastélyt, de Ferenc József a leghatározottabban ellenzi az utazást, mert a zavargások már átterjedtek szinte az egész országra. Erzsébet azonban ragaszkodik tervéhez; ő egy másik Írországot ismert meg, és el sem tudja képzelni, hogy ott bármiféle bántódása eshetnék. A diplomáciai előkészítés meg is indul, de már az első lépésnél kiderül, hogy Erzsébet írországi vadászatát az angol kormány rossz szemmel nézné. Ilyen előzmények után Erzsébet királyné – jöllehet előző évben (1880) lovait is otthagya abban a reményben, hogy legközelebb ismét elmehet – kénytelen volt lemondani írországi vadászatáról, és csak a nyolcvanas évek végén látogatta meg barátait a „zöld szigeten” – de akkor már nem ült lóra.

* Szent Patrikkal, az írek térítő apostolával történt, hogy miután - a legenda szerint - hasztalan magyarázta a Szentháromság misztériumát, hallgatósága sehogy sem tudta fölfogni, mire a térítő szent fölemelt egy lóherét s azon mutatta be: hogyan lehet valami három és mégis egy. Így lett az írek nemzeti jelvénye a zöld háromlevélű lóhere. Az ír légitársaság (Irish Airlines) gépein éppúgy ott látni, mint a nemzeti válogatott futbalisták trikóján. A keresztény szimbolikában a lóhere a Szentháromság egyik legelső jelképe. Középkori fűvészkönyvekben a neve „Herba Trinitatis” azaz „Háromság füve”. (Szerk.)

SZÁJRÓL-SZÁJRA

Vidám történetek

Makó Jeruzsálem

Mikor II. András királyunk keresztet hadat vezetett a Szentföldre, a sereg megpihent Spalato (mai nevén Split) dalmáciai városban.

A magyarok - úgy látszik - ez ájtatos útjukon sem feledkeztek meg a boros kancsokról, mert egy Makó nevű vitéz úgy megittasodott, hogy már Spalato városában azt hitte, hogy Jeruzsálemben van és Spalatot tisztelte Jeruzsálem gyanánt. Innen ered a szólás: „messze van tőle, mint Makó Jeruzsálemtől!”

A tudós

Mátyás híres udvarában,
Egy fényes nagy ünnepen,
Büszke arccal, hetyke szóval
beköszönt egy idegen.

Nézve nézik, s halk morajjal,
Mint a méhraj a mezőn,
A vitézek s udvaroncok
Összesúgnak kérdezőn.

Ő nem szól, csak mosolyogva
Széttérint, előre mén,
És megáll a nagy királynak
Fényes trón lépcsőzetén.

„Nagy király, világ csodája,
Nagy tudós, első vitéz,
Híredtől minden királynak
Dicsősége éjbe vész.”

„Hagyd el azt, vándor barátom!
Így csak hízogó beszél, -
Szóla Mátyás, -mondj el inkább
Udvaromba mért jövel?”

„Én tudós vagyok királyom! -
Felkiált negédesen -
Azt tudom, mit a világon
Nem tudott még senki sem.”

S választ nem várva szavára,
Megáll egy ajtó megett,
És a kulcsnyíláson át dob
Száz meg száz borsószemet.

„Nagy, dicső ez tudományak,
Ez jutalmat érdemel,
Lépj elő!” - és nagy tudósunk
Bókol és letérdepel.

„Úgy van, úgy: méltó jutalmat,
Mátyás megtartja szavát, -
Tábornok úr, egy véka borsót
Adjon a tudósnak át.”

Gyulai Pál

Herkó páter

Ezzel a sokat emlegetett tisztelendő úrral az a baj van, nem igen tudni: élt-e valaha ezen a világon. Tudós emberek úgy vélik, hogy a német „Herrgott Vater” elferdített, magyaros ejtése. Szirmay Antal (író, Zemplén vm. követe, XVIII. sz. „Hungaria in parabolis” c. munkája a régi magyar anekdoták bőséges forrása) szerint meg a „Herkules”-ből lett, vagyis pusztá szó.

Történetírók mondják, hogy a XVIII. században élt egy *Hirkó* nevű jászai barát, a „vérrel híres”, ki kegyetlenül zaklatta a protestánsokat; egyebek között 1671. március 12-én elfoglalta a tornai református templomot és parókiát. Ennek a Hirkó páternek a neve vált aztán szójárassá a Herkó páter képében.

Eger környékén meg az a beszéd járja, hogy Herkó páter kolduló barát volt, többnyire a Mátra vidékén járt-kelt. A nép igen szerette, mert szókimondó ember volt, de a vallás dolgaiban szigorú, kemény. Mikor a kálvinista papok a Mátrában térítettek, Herkó páter meghagyta a falvak népének, hogy ha papféle ember jön hozzájuk, addig ne eresszék be, míg el nem mondta az Üdvözlégy Máriát. Ha nem akarja elmondani, legott tudhatják: az ördög követe. Kergessék hát el, de előbb adjanak neki útravalóul egy sor jó verést. A palócok szót fogadtak Herkó páternek és a közjük vetődött prédikátorok mind pórul jártak.

Tompa Mihály „Szuhay Mátyás”-ában a kuruc korszakba helyezi Herkó pátert – ezt írja róla:

„Ott volt herkó Páter, a boldogi barát
Kedvére forgatván kancsót 's csutorát;
Barátságserető s csintalan volt; neve
Fél Magyarországon szóbeszédé leve.”

Lehet tehát válogatni a kínálatból...

Gyűjtötte, válogatta:
Ramsay Győző

Olvasói levél

Madách remekműve orosz rendezésben

140 évvel ezelőtt, talán egy ugyanilyen ködös februári napon mártotta tollát kalamárisba a sztregovai földesúr, *Madách Imre*, és elkezdte írni *Az Ember Tragédiáját*. Gondolhatta-e vajon, hogy az ő csodálatos művéből másfél századdal később egy elvakult ideológia ocsmányi gúnyjátékot állít a színpadra. Így írt erről az Életünknek egy régi olvasónk (Sz):

Sokat hall-lát az ember a környezetében, rádióban, TV-adások kapcsán filmekről, előadásokról, színházi közvetítésekről. Legtöbbször lesújtó a látvány! Ugyan kinek készülnek ezek a főmedvények? Sokszor irodalmi értékek is tönkremennek egy-egy rendező keze alatt és megbotránkozást keltenek. Emlékezetes marad *Az Ember Tragédiája* Miskolci előadása szovjet rendezésben. Mindjárt az első színben az angyalok, mint ingesgatyás parasztok körbe táncoltak egy faalkotmányt, amelynek tetején az „Úr” ült fekete reverendában (de lehetett volna kovácsmester is!). Lucifer viszont talpig fehérben ténfergett a színpadon s a végén az Úrral együtt táncoltak ki a halfenéken. (Közbevetőleg: Madách szövegébe egyfelől pimaszul beleírtak, másfelől kihagytak jeleneteket és tetszés szerint kiforgatták a mondanivalót. Szerk.) Mindezt bemutatónként a TV-ben láttuk. Én egészen megsemmisültem a láttán... Az előadások

különbö is tele vannak ágyjelenetekkel, a legintimebb részletességgel. Nem ritkák, sőt gyakoriak a kiszólások és a trágár beszéd. Kíváncsi lennék, látják-e ezek a rendezők mindannak következményét, amit produkálnak, a nevelési szempontokat figyelembe sem véve? Ezek csak meg-hökkenteni akarnak, mindenáron valami újat mondani, ami másoknak még nem jutott eszébe. Ennyire lezüllesztik a művészetet! Ennyire semmibe veszik az embert. Manapság modernség címén elfogadnak „műveket”, festmények helyett pacnikat, hülye verseket, színdarabokat. Hová sülyedtünk? Hová lett az emberi szellem, az ízlés, az igényesség? Bizony itt is reformokra lenne szükség, nagy-nagy megújulásra.

Antal Katalin
ny. tanítónő (Miskolc)

Az ember itt

Az ember itt kevés a szeretetre.
Elég, ha hálás legbelül
ezért-azért; egyszóval mindenért.

Valójában két szó, mit ismerek,
bűn és imádság két szavát.
Az egyik hozzám tartozik.
A másik elhelyezhetetlen.

Pilinszky János (1921-1981)

Ne légy szeles ...

Ne légy szeles.

Bár munkádon más keres –
dolgozni csak pontosan, szépen,
ahogy a csillag megy az égen,
csak úgy érdemes.

József Attila (1905-1937)

AZ ÉLET KÖNYVVÉBŐL

AUSZTRIA
BÉCS

Keresztelés: Molnár Ágota, 1998 október 18-án a keresztség szentségében részesült. **Halottunk:** Szóts István, filmrendező, 1998 november 5-én, 86 éves korában Bécsben elhunyt. Hamvasztották november 16-án a Zentral Friedhof-ban. Nyugodjon békében! **Pro. dr. Varga József,** született 1923 április 25-én Külsővat (Vas m.)-on, 1998 július 4-én és felesége **Elvira,** 1998 július 6-án hunytak el. Temetésük egy időben a bécsi Süd-West-i temetőben volt. Az örök világosság fényeskedjen nekik!

FRANCIAORSZÁG

Halottunk: Dr. Gálfi Géza, volt budapesti ügyvéd, a Peugeot-gyár nyugalmazott alkalmazottja, a Szabad-ságharc Szövetség volt elnöke, elhunyt 1998 december 16-án 81. évében. A temetési szertartás szűk családi körben történt.

NÉMETORSZÁG
BERLIN

Születés: **Karsai Tibor és Tóth Erika** boldogan jelentik, hogy október 25-én vasárnap a Mindenható egy kisfiúval ajándékozta meg őket, aki a keresztség szentségében az **Attila** nevet kapta.

ESSEN

Halálozás: 1998. november 5-én meghalt **Pia Andreánszky von Liptószentandrásgéb.** Freiin von Gudenus. Élt 91 évet. Gyászolják fia és leányai, valamint unokái és dédunokái. temetése szűk családi körben Essenben volt. A Ruhr-vidéki Magyar Egyházközség szeretettel emlékezik meg Pia néniről, aki amíg tehetette, mindig hűséges látogatója volt a magyar szentmiséknek. Nyugodjék békében!

LUDWIGSBURG

Halottunk: Hosszú, súlyos betegség után 1998 november 27-én elhunyt dr. **Angster Emil,** nyugdíjas orvos. Búcsúztatták 1998 december 1-én Neckarweihingenben az Alter Friedhof-ban. Pécssett temetik hazai földbe. Gyászolják, testvérei, unokái Ludwigsburgban és Pécssett.

MÜNCHEN

Hallottaink: Székely Ferencné, született Lux Clara 85 éves korában elhunyt. 1997. november 13. temették a Gauting-i-Waldfriedhofban

MÜNSTER-HAGEN

Halottunk: Szeptember 19-én elhunyt **Berta Sándor,** Hagen-i közösségünk tagja. Adj Uram örök nyugodalmat neki!

STUTTGART

Keresztelés: Soma Roland-ot S. és Tury Andrea Erzsébet kisfiát, kereszteltük november 22-én Schwäbisch Gmündben. Isten éltesse szülei és mindnyájuk örömére!

Temetés: Laar László, október 28-án 61 éves korában elhunyt. Temetése november 3-án volt Nürtingenben. Az örök világosság fényeskedjék neki!

SVÁJC

A zürichi rom. kat. Sz. István misszió anyakönyvi adatai: 1998-ból

Keresztelések: **Scharon Joy Berczeviczy,** B. Imre és Susanne Sigwart leánya, Winterthur; **Hege-dús Nándor,** H. József és Havrilla Eleonóra fia, St. Gallen; **Wydler Kevin Enrico Tibor Isak,** W. Mike és Papp Katalin fia, Zürich; **Horváth Kevin Thomas,** H. Tamás és Nathalie Schaller fia, Zürich; **Virág Andrea,** V. László és Visi Zsuzsanna leánya, Zürich; **Kvacskaik Mark Daniel,** K. Károly és Dobszay Tünde fia-Zürich; **Dobszay Imre István,** D. Levente és Schaufelberger Dorothea fia, Uster; **GY. Varga Erik Daniel,** Gy. V. Martin és Tamás Judith fia, Zürich; **von Mülenen Ivo Andreas,** v.M. Nicolas és Danczakay Ilona fia, Zürich.

Halottaink: Djetvai Lajos; Galovits Lajos; Peschel Erzsébet; Rácz Béla; Sárközi László; Simek Katalin, Schmid Ferenc Zombori János, Zürichben. **Huszai János,** Rümlang; **Dr. Vecsei Lajos,** St.Gallen; **Spaits Mihály,** Wetzikon illetve **Németh János** Winterthurban. Adj, Uram örök nyugodalmat nekik!

A 70 éves András Imre
köszöntése

November 20-án Szegeden, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán megrendezett vallásszociológiai szakosztálygyűlés keretében köszöntötték a jezsuita András Imrét, 70. születésnapja alkalmából.

András Imre szociológus 1962 óta mindmáig a bécsi Magyar Egyházzociológiai Intézet (UKI) igazgatója és a budapesti Kerkai Jenő Intézet alapítója. A jezsuita szociológust egy erre az alkalomra megjelent tanulmánykötetben köszöntötték kollégái, rendtársai, barátai. A *Studia religiosa* című ünnepi kötet átadása előtt felolvasták *Semjén Zsoltnak,* a Nemzeti és Kulturális Örökség egyházi ügyekkel foglalkozó helyettes államtitkárának köszöntő levelét: „András Imre jezsuita szociológusban azt a kutatót ünnepelhetjük, aki egyháza és népe iránti rendíthetetlen elkötelezettséggel - minden körülmények között - itthon és külföldön a számbavétel és a számottevő munkájához nagyban hozzájárult. Akkor is, amikor az egyházi és társadalmi kérdésekkel kapcsolatban információk szűkében voltunk, és most is, amikor az információk bősége zavarba ejtő.”

Az említett, 260 oldalnyi kötetet *Máté-Tóth András és Jahn Mária* szerkesztette. András Imre dokumentumgyűjteménye és számos elemzése, a kommunista idők politikai-társadalmi-egyházi helyzetének feltárása nemcsak a nemzetközi médiákat látta el hiteles információkkal, hanem a hazai egyházi vezetők, a papság általában az evangelizálás számára is olyan adatokkal és távlatokkal szolgált, amelyekhez a „pórázon vezetett” magyar egyház nemigen férhetett hozzá. Az ún. „keleti politika” magyarországi „kontrolljában” gyakran méltó szerep jutott András Imre egyházzociológiai tevékenységének. A Vatikáni Rádió magyar tagozata is hosszú évekig élvezhette értékes szolgálatait, ezért az ünneplő köszöntőkhöz társulva jó egészséget és további gyümölcsöző munkálkodást kíván a 70 éves P. András Imrének. VR/MK

Magyar Karácsonyi vásár
Párizsban

A karácsonyi vásár a párizsi Magyar Katolikus Misszió leglátványosabb programja, amelyet először 1968-ban rendeztek meg. Évek folyamán aztán egyre népszerűbbé, Párizs leglátogatottabb magyar eseményévé vált, amelyre szívesen eljön sok francia is – idén német vendégek is voltak. Ez a szép, kedves hagyomány folytatódott a háromnapos (dec.4,5,6) vásárral.

Miből áll a vásár? Nyüzsgő sokaságból: sok gyerek, felnőttek, fiatalok, idősek vegyesen. A standokon mindenféle ajándéknak valót lehet látni és persze vásárolni: babákat, gyerekjátékot, magyaros kézimunkát, kalocsai mintás porcelánt, horgot ruhát, karácsonyfa-díszeket s egyéb csecsebecsét. Árulnak magyar téli-szalámit, cserkészkolbászt, üvegben eltett savanyú paprikát paradicsomot, hazai borokat. El ne felejtsem a házikészítésű diósmákos beigli, ami nélkül nincs magyar karácsony. A büfében töltött káposzta illata terjeng és magyar zenekar muzsikál, a kávéhoz meg finom sütemények kínálják magukat. A párizsi magyar hölgyek igazán kitettek magukért.

Ez a háromnapos karácsonyi vásár a nagy ünnep előkészületeihez tartozik. De nekünk jó alkalom az ismerkedésre, baráti találkozásokra és szórakozásra is: ilyenkor az együvértartozás meleg árama járja át szívünket a karácsony előlegezett hangulatában. **Palásti Zsuzsa**

KÖNYVESPOLC

KAHLER FRIGYES: A FŐCSAPÁS IRÁNYA: ESZTERGOM-MINDSZENTY BÍBOROS PERE. Don Bosco Kiadó, Budapest 1998.

A könyv aktualitása: 50 évvel ezelőtt, 1948 karácsonyán fogták el Mindszenty bíborost.

A Prológus röviden bemutatja Pehm József és Kovács Borbála 1892-ben született gyermekét, aki Mindszenty bíboros, esztergomi érsek, hercegprímásként írta be nevét Magyarország történetébe. A fejezet áttekintést ad a kor-szokról, amelyben a fiatal pap össze-ütközésbe került mindkét előjelű dikta-túrával, s veszprémi püspökként 1944. December 27-én a nyilasok börtönébe került.

Az első két fejezet a koncepciók perek világába vezeti az olvasót, feltárva a magyar jogrendszer szétverésének folyamatait. A Kommunista Párt ugyanis többek közt a koncepciók pereket használta fel a polgári társadalom lefejezésére, és a társadalom megfélemlítésére.

A kommunista hatalomátvétel előkészítésének egyik módszere a „nagy megtévesztés”, amikor is azt igyekeznek elhíttetni a társadalommal, hogy Moszkva nem akarja Magyarországon saját társadalmi rendjét és államberendezését meg-

honosítani. Mindszenty egyike volt azoknak, akikre nem hatott a propaganda. Érthető, hogy a kommunista támadás első célpontja Mindszenty és a Katolikus egyház, de hasonló helyzetbe kerülnek a protestáns egyházak - s ami kevésbé ismert - ez a támadás kihat a holokausztot túlélte vallásos zsidóságra is. A dokumentumok tükrében jól nyomon követhető. Mindez a vallás elleni támadás Rákosi Mátyás és Révai József közvetlen személyes irányításával folyt és szovjet mintára kulcszerepe volt az ÁVO-nak.

A következő három fejezet a Mindszenty per előkészítését és lefolyását részletezi, elemelve a perben résztvevő hatóságok és a védelem tevékenységét, rámutatva a jogi abszurdumokra is.

Az utolsó fejezet Mindszenty 1956-os szabadulásával és önkéntes száműzetésével foglalkozik.

A könyv megrendelhető: Don Bosco Kiadó, H-1125 Budapest, Felső Svábhegyi út 12. OTP Budapest Kto.szám: 117 12004-2022 1335. Á 594 Ft

HÍREK – ESEMÉNYEK

Karácsonyi ünnepség Münchenben
„ősbemutatóval”

1998 december 20-án a Hl. Kreuz-ban került sor a müncheni Magyar Katolikus Misszió hagyományos karácsonyi ünnepségére. Ünneplő ruhába öltözött felnőttek és gyerekek népesítették be az egyházközség otthonát, a szűk előtér 4 órákor megtelt kávézó, süteményező közönséggel, régi ismerősök köszöntötték egymást a cserkészek által szervezett büfében. 5 óra körül megszűnt a zsivaly, a karácsonyfán meggyulladó gyertyák átmelegítették a hallgatóság szívét is. Szinte egy emberként szólalt meg az ének mindenki ajkáról: „Ébredj ember mély álmodból...” A közéneket *Patrona Hungariae* énekkarunk karácsonyi Glóriája követte, melynek zenéjét *Jussel Ottó karmester erre az alkalomra írt,* megajándékozva a jelenlevőket egy nagyszerű új zenei élménnyel. *János atya* lírai története az előző évekhez hasonlóan új gondolatokat ébresztett bennünk. Az események egyre gyorsabban peregtek. A színpad családi otthonná változott, csinos cserkészlányok idézték fel hétköznapi készülődésüket az ünnepre. Kell-e nekünk karácsony? *Györy Katalin, Horváth Irisz, Jánosi Margit és Solymosi Katalin* nemcsak ragyogó színpadi szerzőkként, hanem tehetséges előadóként is emelték a műsor színvonalát. Említést érdemel a darab nyelvi, stilisztikai és humoros fordulata, összecsengő rímei.

Változott a szín, a *Hétfégi Magyar Iskolások és kiscserkészek* vették birtokukba a színpadot, mosolygó, nyílt szemű apróságok tolmácsolták a *mezőküszűi és nagypetri köszöntőket,* újévi jókívánságokat. A játék öröme hatotta át valamennyiüket és a hallgatóság szívében is sikerült visszavarázsolniuk a gyermekkor édes emlékeit. Örülhetünk az anyanyelv biztos használatának, szép szövegekíjtésüknek. Végül a csoportok *szatmári és bonchidai táncokat* mutattak be hatalmas sikerrel.

Varázskör vett bennünket körül, kicsit, nagyot egyaránt, hisz nemcsak megajándékozók, de megajándékozottak is letünk ezen a délutánon.

Eching, 1999. Jan. 7.

Kucsera Judith

Pierre Abbé gyémántmiséje

Az Emmaus lelkeségi mozgalom világszerte ismert alapítója, Pierre abbé Assisiben emlékezett meg pappá szentelésének 60. évfordulójára. A gyémántmisén Pierre abbé tisztelői között ott volt Roger Etchegaray francia baszk bíboros is. MK

Elhunyt Svájc és Liechtenstein
nunciusa

Bernben, a sváici főváros egyik klinikáján november 3-án egy gyors lefolyású rákban halt meg a Toscana-i születésű *Oriano Quilici* érsek, Svájc és Liechtenstein apostoli nunciusa. Csak a múlt évben (1997!) váltotta fel *Karl Josef Rauber* Budapestre rendelt nunciust, így alig több mint egy évet töltött az új nunciaturán. A temetési gyászszertartást a berni székesegyházban *Jean Louis Tauran* érsek, vatikáni titkár-, az engesztelő szentmisét pedig a Lucca-i székesegyházban *Giovanni Battista Ré* érsek, vatikáni helyettes államtitkár mutatta be. VR

A romániai kommunista áldozatok
boldoggá avatását tervezi a pápa

A bukaresti apostoli nunciatura kéri, hogy mielőbb jelentsék az olyan eseteket, amikor egyes személyek vagy csoportok vértanúságot szenvedtek a diktatúra éveiben. Tempfli József nagyváradi megyéspüspök ezzel kapcsolatban ugyancsak kéri egyházmegyéje papjait, hogy a hívek segítségével kutassák fel az ilyen személyeket, hogy ennek a régióknak vértanúi is ott legyenek a 2000-ben boldoggá avatandó négyezer között, ahogyan a Szentatya tervezi. MK

Svájci püspök a Bukaresti
nunciatura élén

II. János Pál pápa *Jean-Claude Périsset* svájci püspököt romániai apostoli nunciának és ezzel egyidejűleg érsekké nevezte ki. Az 58 éves főpásztor, aki korábban a Keresztények Egysége Pápai Tanács másodtitkári tisztségét töltötte be, *Janusz Bolonek* érseket váltja fel Bukarestben. VR

APRÓHIRDETESEK

Személy és áru fuvarozás Magyarországra. Elfogadható áron, megegyezés szerint, háztól-házig. Telefon: D-0049-07034-62580.

Budán közel a várhoz és a metróhoz, modern garzonlakás hazalátogatónak kiadó. Telefon: 01 341 46 24 vagy 091 743 20 34 (Svájc).

Budai kertés villában újonnan kialakított két-szobás ill. másfél szobás, bútorozott komfortos lakások kiadók 40 DM/lakás, naponta. Parkolási zárt kertben, Telefon: 00-36 1 202 30 25.

ERDÉLYBE utazás luxus-kisbusszal kívánt helységekre. Ideális nyugdíjasoknak és utazóknak sok csomaggal. Utazás Bükre, Hévíz vagy Budapestre. München: Tel./Fax: (D) 089/69 99 85 17, 089/67 056 18 vagy 0172/84 252 88.

BUDAPESTEN, az Andrássy úton, az operánál felújított, csendes, másfél szobás lakás hazalátogatónak kiadó. Telefon: (D) 089/93 78 88.

41 éves, egyedülálló férfi vagyok 14 éves és 18 éves gyermekkel élek együtt saját házamban. Keresek hasonló korú hölgyet háztartásvezetőként. Feltételek: Német nyelvtudás középfokon, autózó tudás ill. gyakorlat, tudjon jól magyarul főzni. Nemdohányzó, ez fontos szempont! Jelentkezni fényképes levélben önéletrajzzal. Viktor PÁL, D-73642 Welzheim, Postfach 1343.

Ápolónői foglalkozású, 48 éves, barna, 165/63, szorgalmas, házas, özvegyasszony vagyok szép otthonnal Stuttgart közelében. Három évi gyászolás után komoly ismeretséget keresek intelligens férfi személyében. Jelige: „Naplemente előtt” a kiadóba.

Magyarországon élő, 40-es, vidám sokoldalú, független, jó anyagival rendelkező, korrekt úr megismerkedne kedves lánnyal házasság céljából. Jelige: „Új év, új élet”.

21 éves lány magyar fiú társaságát keresi. Jelige „Böblingen” a kiadóba.

Budapesttől 19 km-re, a budai hegyekben, PILISZASZFALUN 400 □-ös, körpanorámás telken 200 m²-es, sokszobás, új ház eladó. Ára: 175.000 NDM. Érdeklődni: 0036/26/373-392.

BALATONMÁRIAFÜRDŐN vízparti nyaraló eladó. Ára: 80.000 NDM. Érdeklődni: ☎ 0036/26/373-392 ill. /30/9718-799.

27 éves, 188 cm magas, mély érzésű, zenét kedvelő, vidám fiú keres hozzáillő, megértő, jószívű társat. „Nem a külső számít, hanem a belső értékek” jeligré a kiadóba.

Kertes villa eladó Budapest központjában, zöld övezetben, 720 m²-es alapterületen. Érdeklődni: ☎/Fax: (B) 0032/4/377-22-46

PALICSON: tóparti telek cca. 2.200 m² gyümölcsfákkal, téglaházzal (ca.55 m²) eladó. Érdeklődni: ☎/Fax este 19"-óra után (D) 06181/49 16 49 sz. alatt.

Eladó, közel a Balatonhoz, Fonyódon, új (iker) családi házrész, 4 hálószoba, nappali (36 m²), két fürdőszoba, amerikai konyha, központi gázfűtés, gőzelszívó, mosó- és mosogatógép, garázs, kis kert, 85.000 SFr. ☎ (H) 0036/85/361 042, Nat. (CH) 0041/079/3302748.

Budán, Rózsadombon villa 1000 m²-es telken 2 lakással, összesen 200 m², 55 millió Ft.-ért eladó. Telefon: (H)0036-275 96 08 reggel 10-ig hívható, Dr. Szentés.

Szerkesztői üzenet

Köszönjük Antal Gabriella berlini olvasónk levelét, aki néhány sajtóhibára hívta fel figyelmünket. Ezekért olvasóink elnézését kérjük. Minden hiba egygel több, mint szabadna, de a „nyomda ördögét” nehéz kiűzni. Az újság cikkei ugyan mindig korrigáljuk, mégis becsúszhat sajtóhiba. Novemberi szám 6. oldalán: „Híradás Felső Pannóniából”; 2. bekezdés 3.sora helyesen: „...a múltat is idéző jelentős eseményeinkre, amint ez történt a panonhalmi millenniumi ünnepségek esetében...”. A 3. bekezdés 4. sorában: „... állítják az egy ideje...”; 4. bekezdés 9. sorában: „... szerzetesek...”; 6. bekezdés 9. sorában: „...esetekben a Gizella...”.

A „Madridi levél” kapcsán Levélírónk kérdésére válaszolva: „Azért kérte Antonio Gaudi szentté avatását, mert Nlsten építész volt és életében életszentségben élt”. Az 1998 decemberi szám 3. oldalán: („Előszó az első magyar karácsonyi vershez”) Alexandriai Szent Kelemen Krisztus után élt a 2. században és 215 körül halt meg.

Református istentisztelet Münchenben a hónap minden második és negyedik vasárnapján, 11 órakor, Reisinger Str. 11

MAGYAR BOROK, PÁLINKÁK NAGY VÁLASZTÉKBAN!
Olcsó áron raktárról – kérje árlistánkat!
JOSEF UDVARHELYI, Tel.: (0911) 4 72 01 50.
KEPLERSTR. 2, D-90478 NÜRNBERG

Megjelent!
Szent Márton püspök élete
dr. Szabó József új videofilmje,
Márton, Krisztus Katonája
30 perc VHS-PAL
Ára 25,- DM
Megrendelhető kiadóhivatalunknál.

MAGYAR NYELVŰ SZENTMISÉK

Kedves Olvasóink, időnként közöljük a magyar lelkesítések telefonszámát és címét, ahol érdeklődni lehet a szentmisék helye és ideje után.

AUSZTRIA
Bécs: Ft. Hegyi György, Ung.Röm.Kath. Seelsorgeamt, Döblergasse 2/30b, A-1070 Wien, Tel.: 0043/1/526 49 72
Pázmány, Rector Veres Árpád, Szentmise: minden Szombat este 18.00, A-1090 Wien, Boltzmanngasse 14, Tel.: 0043-1-317-36-56,

Burgenland/Alsóórótt: Pfarramt Unterwart, Ft. Dr. Galambos Ireneus OSB, Tel.: 0043/ 33/527 108

Grác: Szentmise minden vasárnap d.e. 10 órakor Griesplatz 30. sz. alatt a Welsche-Kircheben, Schönau Gürtel 41, Ft. Kormos Gyula lelkész, Ugri Mihály gondok, Tel.:0043/316/68 35 08;

Linzi: Pastoralamt der Diözese Linz, Fremdsprachige Seelsorge, Hafnerstr. 28, A-4021 Linz, Tel.:0043/732/7610-2396

ANGLIA
London: Rev.Mgr. Tüttő György főlelkész, Dusten House, 141, Gunnersbury Avenue, GB-London W3 8Le, Tel.: 0044/81/992 20 54

BELGIUM
Brüsszel: P. Posta Benjamin O.F.M., Mission Catholique Hongroise, rue de l'Arbre Benit 123, B-1050 Bruxelles/XL/, Tel.:0032/2/6485336,
Liege/Luxemburg: Ft. Dobai Sándor főlelkész, Amonier Hongroise, Rue des Anglais 33., B-4000 Liege, Tel.: 0032/4/223 39 10

DÁNIA
P. Horváth Kálmán SJ főlelkész, Stenogade 4, DK-1616 Krbenhavn, Tel.: 0045/31/21 85 88

FRANCIAORSZÁG Párizs: P. Dr. Ruzsik Vilmos CM, Ft. Molnár Ottó, szentmise minden vasárnap 11-kor Mission Catholique Hongroise, 42, rue Albert Thomas, F-75010 PARIS, Tel.: 0033/1/42086170
Dél-Franciaország:
Ft. Fülöp Gergely, Mission Catholique Hongroise, 74 rue du Grand-Roule, F-69110 Ste Foy-les-Lyon, Tel.: 0033/7/850 16 36

Magunk ügyében

Tekintettel az emelkedő árakra és munkabérekre, lapunk önköltségét nem fedezi már az előfizetési ár. Meg kell emelnünk évi 25,- DM-ről 30,- DM-ra az előfizetést, 1999 január elsejétől. Az egyes szám ára 3,- DM-ra emelkedik, a dupla szám 5,- DM-ra. Olvasóink szíves megértését kérjük.

BEATRIX PANZIÓ H-1021 Budapest, Széher út 3. Tel./Fax: 0036-1-3943-730 és telefon 0036-1-2750-550. Szeretettel várjuk családias panzióknban, zöldövezetben, de közel a centrumhoz. Szállodai színvonal - zárt autóparkoló.

A magyarok legkedveltebb találkozóhelye a hagyományos

MAGYAR BÁL

Az eddigi nagyszerű keretek között 1999 február 6-án, szombaton 20.00 órai kezdettel, a HOTEL BAYERISCHER HOF (Promenadenplatz 2-6, München 2) dísztermében tartjuk. Jegy elővétel a Bayerischer Hof pénztáránál A Bálrendezőszög

Dr. Schulte - Dr. Frohlinde, ügyvédi tanácsadás minden jogi kérdésben.
Schwarz Annemarie, hites tolmács és fordító német / magyar nyelven.
Tel.: 0211/44 22 40, Fax: 0211/44 28 16

Szamosi József új könyvei:

EMLEKEZTETŐ I.

Előadások, tudósítások, alkalmi írások - Múltidézés - Három játék rádióra - magyar cserkészlet nyugaton, stb. 155 old.

EMLEKEZTETŐ II

Megemlékezések. arcképek Erdélyi József és költészete - Emlékeim Györfly Istvánról - Magyar zarándoklatok Máriacellbe stb. 220 old.

Tisia - München 1997
SZERELMES NAPLÓ - DE HOGYAN TOVÁBB?
Napló 1946-ból, levelek, képek, rajzok Tisia München 1997

Egy-egy könyv ára portóval 30,- DM (csekken vagy bankjegyben) Megrendelhető a szerző címén: Elektrastr. 7/b. 81925 München

NORVÉGIA

P. Teres Gusztáv SJ, Munkerudveien, 52, N-1165 Oslo, Tel.: 0047/227 44 124

OLASZORSZÁG

Róma: P. Kovács Angelus Ofm. Kap., Missione Cattolica Ungherese, Via Vittoria Veneto 27, I-00187 Róma, Tel.: 0039/6/48-18-872

SVÉDORSZÁG

Ft. Csúdi Illés, Parkgatan 14, S-41138 Göteborg, Tel.: 0046/31/133514

SVÁJC

Zürich: Ft. Vizauer Ferenc, Röm Kath. Ungarn-Mission, Winterthurer Str. 135, CH-8057 Zürich, Tel.: 0041/1/362 33 03

Bern: Ft. P. Cserháti Ferenc Kálmán OFM, Röm. Kath. Ungarn-Mission, Rainmattstr. 18, CH-3001 Bern, Tel.: 0041/31/381 61 42

Basel: Ft. Poós Lajos, Röm. Kath. Ungarn-Mission St. Elisabeth, Leonhardsstr. 45, CH-4051 Basel, Tel.: 0040/61/271 83 85

Genf: Ft. Mátyás Imre, Minden hó 1. és 3-ik vasárnapján, Tel.: 00 41/21/64 78 678

Lausanne: Ft. Mátyás Imre, Szentmise minden hó 2-ik és 4-ik vasárnapján Tel.: 00 41/21/64 78 678

MAGYARORSZÁGI ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE!

Az ÉLETÜNK előfizethető Magyarországon az OTP Bank Budapest VIII. ker. Közeti fiók: 11773085-07063558, t.a. 973080706355 számú kontójára, Fejős Ottó néven. Evi előfizetés híveknak: 2000. Ft.; lelkészeknek öt intenció s testimonium a kiadóhivatal címére.

● HIRDETŐINK FIGYELMÉBE! ●

Hirdetéseket csak a hirdetési díj befizetése után közlünk!

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és kiadóhivatal Magyar Katolikus Főlelkészszög Landwehrstr. 66 · 80336 München
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45 / 5 43 81 47
E-mail: 08953282-0001@-online.de (Ungarische Delegatur)

Felelős kiadó:
a Magyar Katolikus Főlelkészszög Főszerkesztő: dr. Cserháti Ferenc
Felelős szerkesztő Fejős Ottó
A szerkesztőbizottság tagjai:
dr. Frank Miklós, Ramsay Győző, Szamosi József (olvasó és tördelő szerkesztő) és Vincze András.

Redaktion und Herausgeber:
Ungarische Katholische Delegatur Landwehrstr. 66 · D-80336 München
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45 / 5 43 81 47
Chefredakteur: Dr. Cserháti Ferenc
Verantw. Redakteur: Ottó Fejős
Abonnement: DM 25,— pro Jahr und nach Übersee mit Luftpost DM 45,—

ELŐFIZETÉS:
Az életünket a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét, náluk is kell előfizetni! Tengerentúlra, vagy ahol nincs magyar lelkész,

oda a kiadóhivatal küldi az újságot. 1 példány ára: 2,50 DM
Előfizetési ár egy évre DM 25,— vagy ennek megfelelő valuta. Tengerentúlra légipostával DM 45,— Lapzárta minden hónap 10-én. Hirdetéseket csak 10-ig fogadunk el.

Postbank München:
Konto-Nr.: 606 50-803 - BLZ 700 100 80
Katholische Ungarnseelsorge, Sonderkonto „Életünk”.
Erscheint 11 mal im Jahr.

Satz: GRAPHOS GmbH
Planegger Str. 87c, 81241 München
Tel. (0 89) 55 34 44

Druck: AMPER DRUCK GmbH
WERBE-DRUCK Verlag Hammerand GmbH
Hasenheide 11, 82256 Fürstenfeldbruck
Tel. (0 81 41) 61 01 20
Fax (0 81 41) 60 01 28

HIRDESSZEN AZ ÉLETÜNKBEN

Hirdetési díjak 1996 január 1-től:

Apró-, házassági-, általános hirdetés	DM
ára soronként (kb. 40 bető)	7,—
Jelige portóval	7,—
Külön kívánságokat esetenként árazunk. üzleti-, nyereséges hirdetések soronként	10,—
Nagybetűs (kétsoros) sor	20,—
Kéthasábos hirdetés az összeg kétszerese. Egymásutáni háromszori hirdetés esetén	10 % kedvezmény
Egymásutáni hatszori hirdetés esetén	20 % kedvezmény
Egy évi hirdetés esetén	25 % kedvezmény.
Hirdetések határideje minden hónap 10-e, befizetve!	

A HIRDETÉSEK SZÖVEGÉERT, STÍLUSÁÉRT A SZERKESZTŐSÉG NEM FELEL!

HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Befizetéseket és átutalásokat postacsek-kontónkra kérünk! Kath. Ungarn-Seelsorge München - Sonderkonto: Postbank München, Konto-Nr.: 606 50-803, BLZ 700 100 80.

EURÓPAI, NÉMETORSZÁGI OLVASÓINK FIGYELMÉBE!

AZ ÉLETÜNK előfizetési árát kérjük helyi terjesztőinkkel (misszióinkkal) rendezni! Csak a kiadóhivatalból postázott újságok előfizetését kérjük az „Életünk” müncheni postabank számlájára befizetni.

A szerkesztőség

AMERIKAI ÉS KANADAI ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE!

Kérjük előfizetőinket, hogy a befizetési díj összegét US 45,- értékben a Münchenbe, a szerkesztőség címére küldjék. Előfizetési díj egy évre 17,— US \$ + 13,— US \$ portó. A lapot továbbra is Münchenből postázzuk.

Beilagenhinweis: Zu dieser Auflage liegt zeitweise ein RUNDSCHREIBEN bei.
A KIADVÁNYHOZ KÖRLEVELET MELLÉKELTÜNK.

A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy rövidtágra a beküldött írásokon, leveleken.

„TÉTÉNY” Ungarische Spezialitäten

Kreitmayrstr. 26 - 80335 München
Telefon: (089) 1 29 63 93.

	DM
Badacsonyi Szürkebarát	7,80
Debrői Hárslevelű	6,80
Etyeki Chardonnay	8,80
Villányi Rosé, Kékportó	8,80
Villányi Kékfrankos	9,80
Villányi Cabernet	10,80
Egri Bikavér	7,50
Tokaji Szamorodni	12,50
Tokaji Asszú 3 puttonyos	16,50
Tokaji Asszú 4 puttonyos	20,—
Kecskeméti barackpálinka	29,—
Unikum	29,—
Egri cseresznyepálinka	25,50
Diólikőr	0,5 liter 14,50
Címeres barackpálinka	33,—
Sárgabarack-, Málnalikőr	0,5 liter 13,50
Tarhonya, kocka, laskatészta	1 kg 7,—
Májás-, véres hurka, disznósajt	13,—
Tokaszalonna	15,—
Füstöltzalonna	12,—
Friss kolbász	15,—
Házi kolbász	17,—
Téliszalámi	33,—
Szegedi szalámi	30,—
Csabai, Gyulai	27,—

FELHÍVÁS

Az Országos Széchényi Könyvtár, mint magyar nemzeti könyvtár a teljesség igényével gyűjti, feldolgozza és megőrzi a magyar történelem és kultúra múltjának és jelenének emlékeit, dokumentumait.

Azzal a kéréssel fordulok külföldön élő honfitársainkhoz, hogy megjelenő könyveikből és minden egyéb kiadványukból egy tiszteletpéldányt küldjenek el címünkre, hogy azok a magyar kulturális örökség részévé váljanak, napjaink olvasói, kutatói és a jövő generációi hozzáférhessenek.

Az ajándék értéket növeli, ha a művet dedikálják is könyvtárunknak.

Hálásan köszönjük honfitársainknak az eddigi folyamatosan érkező könyv és folyóirat adományait.

Országos Széchényi Könyvtár

Gyarapítási Osztály

H-1827 Budapest

Budavári Palota F. épület